

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Mojca STROJINC

**POSLOVNI NAČRT ZA UČINKOVITEJŠI
IZKORISTEK GOZDNIH VIROV NA KMETIJI
STROJINC**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Mojca STROJINC

**POSLOVNI NAČRT ZA UČINKOVITEJŠI IZKORISTEK GOZDNIH
VIROV NA KMETIJI STROJINC**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**BUSSINESS PLAN FOR MORE EFFICIENT UTILIZATION OF
FOREST RESOURCES ON THE FARM STROJINC**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2013

Diplomsko delo je zaključek visokošolskega strokovnega študija kmetijstvo – zootehnika na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Opravljeno je bilo na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive vire, na Katedri za agrarno ekonomiko, politiko in pravo Oddelka za zootehniko Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ter na kmetiji Strojinc.

Komisija za dodiplomski študij Oddelka za zootehniko je za mentorja diplomske naloge imenovala prof. dr. Iztoka Winklerja.

Recenzent: doc. dr. Luka Juvančič

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Stanko KAVČIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: prof. dr. Iztok WINKLER
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire

Član: doc. dr. Luka JUVANČIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana Mojca Strojinc se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Mojca Strojinc

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	UDK 630(043.2)=163.6
KG	gozdarstvo/poslovni načrti/dopolnilna dejavnost/lesni sekanci/kmečka gospodarstva/Slovenija
KK	AGRIS K10
AV	STROJINC, Mojca
SA	WINKLER, Iztok (mentor)
KZ	SI – 1230 Domžale, Groblje 3
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko
LI	2013
IN	POSLOVNI NAČRT ZA UČINKOVITEJŠI IZKORISTEK GOZDNIH VIROV NA KMETIJI STROJINC
TD	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	X, 42 str., 11 pregl., 1 sl., 8 pril., 24 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	Vsako kmečko gospodarstvo, ki ima vizijo o napredku, bo vedno zazrto v prihodnost in razvoj. Ena od metod, ki zagotavlja realizacijo zastavljenih načrtov in s tem razvoj kmetije je definitivno preišljen poslovni načrt. Slovenija je gozdnata dežela, a se v nekaterih predelih kmetijske površine zaraščajo. Tako bomo morali počasi začeti razmišljati o uporabi lesne biomase, s tem je mišljen učinkovitejši izkoristek naravnih virov kot je les. V diplomski nalogi je predstavljen Program Republike Slovenije za razvoj podeželja 2007–2013, ki je namenjen izboljšanju konkurenčnega položaja gozdarstva. Podrobneje je predstavljen ukrep 123 (Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom) v okviru katerega kmetijska gospodarstva kandidirajo za podpore naložbam. Izziv kmetije Strojinc je učinkovitejši izkoristek gozdnih virov na kmetiji. Naloga preverja ekonomsko smotnost ene izmed možnih alternativ, proizvodnjo lesnih sekancev. V poslovnem načrtu analiziramo ekonomske učinke nakupa sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev. Omenjena naložba omogoča zvišanje prihodka kmetije. Neto sedanja vrednost naložbe je pozitivna, interna stopnja donosnosti je 38 %. Primerjali smo še opciji vstopa v sistem DDV ali pavšalno nadomestilo, kjer smo prišli do ugotovitve, da je ob izvedbi naložbe v nakup sekalnega stroja ugodnejši status davčnega zavezanca za DDV.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Vs
DC UDC 630(043.2)=163.6
CX forestry/business plans/remedial activity/wood chips/agricultural households/Slovenia
CC AGRIS K10
AU STROJINC, Mojca
AA WINKLER, Iztok (supervisor)
PP SI – 1230 Domžale, Groblje 3
PB University of Ljubljana Biotechnical Faculty, Department of Animal Science
PY 2013
TI BUSINESS PLAN FOR MORE EFFICIENT UTILIZATION OF FOREST RESOURCES ON THE FARM STROJINC
DT Graduation Thesis (Higher professional studies)
NO X, 42 p., 11 tab., 1 fig., 8 ann., 24 ref.
LA sl
AL sl/en
AB Each farm economy, which has a vision of progress, will always look into the future and development. One of the methods that guarantees the realization of set goals and consequently the development of the farm is definitely a well-considered business plan. Slovenia is a wooded country but in some parts, agricultural areas are becoming overgrown. That is why, slowly, people will have to start thinking about using a wood biomass – meaning that natural resources such as wood should be utilized more efficiently. This diploma thesis presents the Republic of Slovenia's Rural Development Policy 2007-2013, which is intended to improve the competitive position of agriculture, food industry and forestry. The Measure 123 (Append value agricultural and forestry produce), under which agricultural households candidate for financial supports for their investments, is presented into more details. The goal that the farm Strojinc wants to achieve is a more efficient utilization of the forest resources on the farm. This diploma thesis evaluates the economic viability of one of the possible alternatives – the production of wood chips. The business plan analyses economic effects of the purchase of a grinding machine for a manufacture of wood chips. The mentioned investment enables the increase of the farm's earnings. The net present value of the investment is positive, the internal rate of return is 38 %. The options were that the farm either becomes a flat-rate or enters into the VAT system. The comparison between the two gave a conclusion that if the investment of purchasing a grinding machine for a manufacture of wood chips is implemented, a more favourable option is that the farm becomes the registered taxpayer of VAT.

KAZALO VSEBINE

	str.
Ključna dokumentacijska informacija (KDI)	III
Key Words Documentation (KWD)	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo preglednic	VII
Kazalo slik	VIII
Okrajšave in simboli	IX
Kazalo prilog	X
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	1
1.2 NAMEN IN CILJI NALOGE	1
1.3 STRUKTURA NALOGE	2
2 PREGLED OBJAV	4
2.1 PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA IN PODPORE NALOŽBAM V UČINKOVITEJŠO RABO GOZDNIH VIROV	4
2.1.1 Kratek opis Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007–2013.....	4
2.1.2 Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	7
2.1.3 Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	8
2.1.4 Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	8
2.2 NORMATIVNA UREDITEV DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI.....	9
2.2.1 Vrste dopolnilnih dejavnosti in pogoji za opravljanje	9
2.2.2 Obdavčitev dopolnilnih dejavnosti na kmetiji	10
2.2.3 Sistem davka na dodano vrednost.....	11
2.3 DOPOLNILNA DEJAVNOST S SEKALNIKOM ZA PROIZVODNJO LESNIH SEKANCEV	13
2.3.1 Razmere v gozdarstvu	13
2.3.2 Pomen lesne biomase in njeni viri	14

2.3.3	Sekalnik za proizvodnjo lesnih sekancev	15
3	MATERIAL IN METODE	17
3.1	POSLOVNI NAČRT	17
3.1.1	Elementi poslovnega načrta	17
3.1.2	Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT/PSPN analiza)	19
3.2	KAZALNIKI EKONOMSKE UPRAVIČENOSTI NALOŽBE	21
3.2.1	Neto sedanja vrednost (NSV).....	21
3.2.2	Interna stopnja donosnosti (ISD)	21
4	REZULTATI	23
4.1	POSLOVNI NAČRT	23
4.1.1	Opis kmetije Strojinc	23
4.1.2	Osnovni podatki o naložbi	25
4.1.3	Analiza prodajnega in nabavnega trga.....	26
4.1.3.1	Analiza prodajnega trga	26
4.1.3.2	Analiza nabavnega trga	28
4.1.4	Tehnologija.....	28
4.1.5	Opis, terminski plan in predračunska vrednost naložbe	29
4.1.6	Viri financiranja	29
4.1.7	Finančna analiza	31
4.1.8	Dinamične ocene	32
4.1.9	Kritična tveganja in priporočila investitorju.....	34
4.2	PRIMERJAVA MED OPCIJAMA PAVŠALIST IN DAVČNI ZAVEZANEC ...	35
4.3	DOHODNINSKI STATUS DOPOLNILNE DEJAVNOSTI	36
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	37
6	POVZETEK	39
7	VIRI	40

ZAHVALA
PRILOGE

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Finančna sredstva PRP po posameznih oseh (v mio €) (Program razvoja ..., 2011).....	7
Preglednica 2: Realna prognoza za količino sekancev	27
Preglednica 3: SWOT analiza	28
Preglednica 4: Celotna predračunska vrednost naložbe po posameznih kategorijah stroškov v €.....	29
Preglednica 5: Uporaba sredstev	30
Preglednica 6: Viri financiranja.....	30
Preglednica 7: Bilanca uspeha.....	31
Preglednica 8: Izračun finančnega toka.....	32
Preglednica 9: Diskontirana doba vračanja ($r = 5\%$).....	33
Preglednica 10: Neto sedanja vrednost ($r = 5\%$)	34
Preglednica 11: Primerjava vračil DDV (v €) ob predpostavkah nadaljevanja statusa in davčnega zavezanca.....	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Prednostna področja (»osi«) politike razvoja podeželja EU (Program razvoja podeželja... 2011).....	6
---	---

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
DDV	Davek na dodano vrednost
EU	Evropska unija
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
GVŽ	Glava velike živine
IRR	Interna stopnja donosnosti (Internal rate of return)
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NPV	Neto sedanja vrednost (Net present value)
OMD	Območje z omejenimi dejavniki
PDM	Polna delovna moč
SWOT oz. PSPN	Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

KAZALO PRILOG

Priloga A: Kapacitete kmetijskih poslopij

Priloga B: Kmetijska mehanizacija in oprema

Priloga C: Amortizacija

Priloga D: Delovna sila

Priloga E: Izračun bruto dodane vrednosti po sistemu pokritja (brez naložbe)

Priloga F: Izračun bruto dodane vrednosti po sistemu pokritja (z naložbo)

Priloga G: Spremenljivi stroški

Priloga H: Informativni izračun števila točk za ukrep 123

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Gozd je zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem in drugim rastlinjem kot sestoj s pripadajočimi živalskimi vrstami, ki je kot skupnost rastlin in živali (ekosistem) sposoben zagotavljati ekološke, socialne in proizvodne funkcije ne glede na to, kaj je vpisano v zemljiški kataster (Winkler, 2003).

Gozd je brez dvoma naše največje naravno bogastvo. Hkrati je naravni vir, ki ob pravilnem ravnanju z njim trajno daje določene proizvode, ki jih je mogoče ovrednotiti, pa tudi take, za katere trenutno še težko izrazimo njihovo vrednost. Vemo samo, da so splošne koristi, ki jih gozd daje, najmanj desetkrat večje od vrednosti ekonomsko izrazljivih proizvodov (Gospodarjenje z gozdom ... , 2011).

Les je najstarejši energetski vir na svetu, na voljo je pred našim pragom in neprekinjeno raste že stoletja in pravzaprav predstavlja uskladiščeno sončno energijo. V današnjem času je veliko povpraševanja po lesni biomasi, predvsem po lesnih sekancih, peletih in briketih, kjer z ekonomskega vidika gledano predstavlja cenejši energetski vir toplotne energije.

Študije za Slovenijo ugotavljajo, da potencial lesne biomase še zdaleč ni dovolj izkoriščen (Lesna biomasa ... , 2011).

1.2 NAMEN IN CILJI NALOGE

Kmetija Strojinc se nahaja v jugovzhodnem delu Slovenije v kraju Spodnje Mladetiče. Razpolaga s 23,5 ha zemljišč, od tega je 12,7 ha travnikov; 3,6 ha njiv ter 7,2 ha gozda. Izhajam iz družine, v kateri je že v preteklosti kmetovanje pomenilo glavni vir dohodka. Kot dopolnilna dejavnost je bilo zelo pomembno tudi gozdarstvo, saj je kmetija les pridobljen iz lastnega gozda uporabila za lastno uporabo (gradbeni les, kurjavo), kot presežek pa ga je namenila tudi prodaji na trgu. Kmetija se ukvarja s prirejo mleka in rejo pitancev. K slabšanju ekonomskih rezultatov na kmetiji so pripomogli tudi rastoči stroški v

kmetijski dejavnosti. V zadnjih letih se je cena mleka in mesa poslabšala, zato je potreben resen razmislek v iskanju dodatnih virov prihodkov. Na kmetiji je dodatni dohodek mogoče pridobiti s predelavo gozdnih sortimentov. S tem bi bili učinkoviteje izkoriščeni gozdni viri. V diplomski nalogi želim preveriti, ali bi preusmeritev v dopolnilno dejavnost z nakupom sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev prispevala k boljšemu ekonomskemu položaju. V diplomski nalogi želim predstaviti proizvodnjo lesnih sekancev s sekalnikom, kjer je les uporaben v energetske namene. Takšen način ogrevanja z lesno biomaso je obnovljiv in domač vir energije.

Predvideno je, da bo nakup sekalnika za lesne sekance izpeljan ob sofinanciranju sredstev Programa razvoja podeželja in sicer iz naslova ukrepa Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, ki se nanaša na povečanje gospodarske vrednosti gozdov (ukrep 123).

Namen in cilj diplomske naloge je narediti poslovni načrt, ki se nanaša na ukrep 123, kjer bi nakup sekalnika za proizvodnjo lesnih sekancev omogočil dodaten dohodek kmečkemu gospodarstvu.

Glede na razpoložljive resurse kmetije Strojinc se zdi uvedba dopolnilne dejavnosti proizvodnje lesnih sekancev ekonomsko smotrna strategija za povečanje dohodkov. Kmetija je upravičena do sofinanciranja naložbe s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) iz naslova naložbenih podpor Programa razvoja podeželja 2007–2013. Predmet naložbe je nakup srednje velikega sekalnika za proizvodnjo lesnih sekancev.

1.3 STRUKTURA NALOGE

Pregled objav v diplomski nalogi začejam s kratkim opisom Programa razvoja podeželja. Nekoliko podrobneje pa so predstavljeni ukrepi, relevantni za izboljšanje rabe gozdnih virov na kmetijah. To so ukrep 121 (Posodabljanje kmetijskih gospodarstev), ukrep 122 (Povečanje gospodarske vrednosti gozdov) ter ukrep 123 (Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom). Sredstva iz Evropskega sklada se dodeljujejo na podlagi javnih razpisov, kjer razpise vodi in objavlja Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in

razvoj podeželja pod okriljem Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ker je načrtovana proizvodnja lesnih sekancev na kmetiji Strojinc predvidena v okviru novoustanovljene dopolnilne dejavnosti, v pregledu literature podajam nekaj ključnih informacij o registraciji, poslovanju in davčnem statusu dopolnilnih dejavnosti. Pregled literature zaključujem z opisom srednjega sekalnika za proizvodnjo lesnih sekancev.

Tretje poglavje je namenjeno materialom in metodam, kjer opisujem elemente poslovnega načrta, s poudarkom na kazalnikih ekonomske upravičenosti naložbe (neto sedanja vrednost, interna stopnja donosnosti). Zbrani podatki in metode bodo pripomogli k ovrednotenju smotrnosti načrtovane naložbe.

V poglavju rezultati je predstavljen poslovni načrt, ki temelji na ukrepu 123 – Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom.

Pozitiven končni rezultat, kjer je neto sedanja vrednost pozitivna, pomeni, da je investicija v proizvodnjo lesnih sekancev z nakupom sekalnika za izdelavo le-teh smotrna. Predstavlja tudi predpogoj za pridobitev naložbene podpore iz naslova Programa razvoja podeželja. Četrto poglavje zaključujem s primerjavo med obračunom DDV, če je kmetija vključena v sistem pavšalnega nadomestila oziroma v sistem davčnega zavezanca. Na koncu sledijo še razprava in sklepi ter povzetek diplomske naloge.

2 PREGLED OBJAV

2.1 PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA IN PODPORE NALOŽBAM V UČINKOVITEJŠO RABO GOZDNIH VIROV

2.1.1 Kratak opis Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007–2013

Kmetijska pridelava in gozdarstvo sta še vedno bistvena dejavnika za načrtovanje rabe zemljišč, upravljanje z naravnimi viri na podeželskih območjih EU in ekonomsko diverzifikacijo podeželskih skupnosti. Krepitev politike razvoja podeželja je zato splošna prednostna naloga EU.

Evropska unija ima dejavno politiko razvoja podeželja, ker z njo lažje dosega pomembne cilje za evropsko podeželje in ljudi, ki tam živijo in delajo. Podeželska območja so bistveni del fizičnega okolja in identitete EU. Območja, ki so po standardni definiciji „podeželska“, pokrivajo več kot 91 % ozemlja EU in na njih živi več kot 56 % prebivalstva EU. Mnoga podeželska območja se srečujejo s pomembnimi izzivi. Nekatera kmetijska in gozdarska podjetja še vedno niso dovolj konkurenčna. Na splošno je povprečni dohodek na glavo prebivalca nižji na podeželju kot v mestih, manj je znanja in veščin, tudi storitveni sektor je manj razvit. Skrb za podeželsko okolje pogosto zahteva finančna sredstva.

Vendar lahko evropsko podeželje ponudi marsikaj. Njegovi gozdovi so naša pljuča in naše orožje v boju proti podnebnim spremembam. Mnoge privlači misel, da bi živeli oziroma delali na podeželju, če bi seveda imeli ustrezne storitve in infrastrukturo. Aktivno vključevanje države je smotno tudi v gospodarjenju z okoljem in naravnimi viri. Gledamo skozi prizmo dolgoročnih zavez EU h krepitvi konkurenčnosti in večanju zaposlenosti (lizbonska strategija) in skrbi za trajnostno upravljanje z naravnimi viri (göteborgska strategija). Torej lahko rečemo, da je usklajeno delovanje potrebno tako za razvoj urbanih središč, kot tudi za podeželje. Politika razvoja podeželja EU obravnava izzive, s katerimi se spopadajo naša podeželska območja in z razvojem njihovega potenciala.

Teoretično bi se lahko posamezne države članice EU odločile za popolnoma neodvisne politike razvoja podeželja, vendar bi tak pristop v praksi slabo deloval. Vsaka država EU si ne bi mogla privoščiti politike, ki jo potrebuje. Veliko vprašanj, ki jih obravnava politika razvoja podeželja, presega nacionalne in regionalne meje in vpliva na ljudi drugod (na

primer: onesnaževanje ne pozna meja, trajnostna skrb za okolje pa je postala evropski in mednarodni izziv). Politika razvoja podeželja je povezana tudi s številnimi drugimi politikami na ravni EU. EU ima zato skupno politiko razvoja podeželja, ki pa vseeno daje veliko pristojnosti posameznim državam članicam in regijam. Politika se delno financira iz osrednjega proračuna EU in delno iz nacionalnih oziroma regionalnih proračunov držav članic (Politika razvoja ... , 2011).

Pri proračunu Programa razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2007–2013 gre zgolj za pravice do koriščenja sredstev, dejanska realizacija teh pravic pa je odvisna od administrativne usposobljenosti prijaviteljev in države (ARSKTRP), pa tudi iz zmožnosti lastnega financiranja. Ukrepi razvoja podeželja se namreč obvezno sofinancirajo tudi iz domačih proračunov (v Sloveniji v obdobju 2007–2013 med 20 % in 25 %), naložbe pa dodatno še iz lastnih sredstev investitorjev.

Ukrepi razvoja podeželja 2007–2013 se osredotočajo na štiri prednostna področja, t. i. osi (Politika razvoja ... , 2011):

1. Os 1: Konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva: Tri prednostne naloge prve osi so: dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu; prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu in gozdarstvu ter spodbujanje inovativnosti ter izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov. Prispevale bodo k dvigu konkurenčnosti primarnega sektorja in dodani vrednosti na vseh treh področjih ukrepanja, to je kmetijstva, živilstva in gozdarstva. Poleg tega bodo neposredno in medsebojno ugodno vplivale tudi na izboljšanje kakovosti okolja ter življenja na podeželju (Program razvoja ... , 2011).
2. Os 2: Ohranjanje okolja in podeželja: Prednostni nalogi druge osi sta ohranjanje kmetijstva na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in spodbujanje okolju prijaznih kmetijskih praks. Doseganje zastavljenih ciljev je predvideno s spodbudami za ohranjanje kmetovanja na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) in spodbujanje okolju prijaznih kmetijskih praks na območjih NATURA 2000 in območjih, ki so za ohranjanje biodiverzitete posebnega pomena. Prav tako bosta neposredno pripomogli k

izboljšanju stanja okolja in voda, podpirali trajnostno rabo kmetijskih zemljišč in sonaravne oblike kmetovanja (Program razvoja ... , 2011).

3. Os 3: Kakovost življenja in diverzifikacija: Obe prednostni nalogi tretje osi – diverzifikacija podeželskega gospodarstva in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju bosta prispevali k izboljšanju zaposlitvenih možnosti in gospodarskega razvoja podeželja, h kakovosti življenja na podeželju ter ohranjanju naravne in kulturne dediščine. Z nadgradnjo, dopolnjevanjem in plemenitenjem učinkov 1. in 2. osi bo podprt skladen in trajnostni razvoj podeželskih območij (Program razvoja ... , 2011).
4. Os 4: LEADER: Namen prednostne naloge 4. osi je spodbujanje odločanja o razvoju posameznih podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor (pristop LEADER). Podprto bo pridobivanje strokovnih znanj in animacija območij za vzpostavitev javno-zasebnih lokalnih partnerstev, njihovo vodenje, izdelava in izvajanje lokalnih razvojnih strategij ter sodelovanje in povezovanje med lokalnimi akcijskimi skupinami (LAS). Z izvajanjem pristopa LEADER bodo nadgrajeni cilji 1., 2. in zlasti 3. osi (Program razvoja ... , 2011).

Slika 1: Prednostna področja (»osi«) politike razvoja podeželja EU (Program razvoja ... , 2011)

Republika Slovenija bo s Programom razvoja podeželja (PRP) 2007–2013 izvajala izbrane ukrepe vseh štirih osi, opredeljenih v Uredbi Sveta (ES) št. 1698/2005, izhajajoč iz analize stanja in zastavljenih ciljev ter prioriteta na osnovi Strateških smernic Skupnosti in Nacionalnega strateškega načrta. Zanje je namenjenih skoraj 1,16 milijard €, od tega znaša prispevek Skupnosti Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) dobrih 900 milijonov €, preostali del pa predstavljajo nacionalna sredstva (Program razvoja ... , 2011).

Preglednica 1: Finančna sredstva PRP po posameznih oseh (v mio €) (Program razvoja ... , 2011)

Prioriteta / os	Prispevek Evropske unije	Prispevek Slovenije	Skupaj
1. Konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva	300	99	399
2. Ohranjanje okolja in podeželja	470	117	587
3. Kakovost življenja in diverzifikacija	99	33	132
4. LEADER	27	6	33
Tehnična pomoč	4	2	6
Skupaj	900	257	1157

2.1.2 Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Nizka produktivnost dela v kmetijstvu je pogosto posledica slabe velikostne strukture kmetijskih gospodarstev, nizke stopnje specializacije ter zastarelosti osnovnih sredstev, ključno vlogo pri razvoju kmetijskega sektorja v prihodnosti pa bo imelo tudi učinkovito prilagajanje podnebnim spremembam. Namen ukrepa je zato povečati učinkovitost gospodarstev in spodbuditi prestrukturiranje s pomočjo uvajanja novih tehnologij, proizvodov ali proizvodnih izboljšav, usposobiti kmetijska gospodarstva prilagajanju minimalnim standardom EU in stabilizirati dohodke kmetijskih gospodarstev. Stopnja pomoči znaša do 40 % priznane vrednosti naložbe. Ukrep se dodatno dodeli za naložbe mladega kmeta, naložbe na območjih z omejenimi dejavniki, na območjih NATURE 2000 ter vodovarstvenih območjih. Za kmetijsko mehanizacijo pa stopnja pomoči znaša do 30 % priznane vrednosti ne glede na status upravičenca oziroma do 40 % priznane vrednosti za

specialno kmetijsko mehanizacijo za rabo na hribovskih in gorskih območjih (Program razvoja ... , 2011).

2.1.3 Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

Skoraj 60 % površine Slovenije pokriva gozd, zato gozdarstvo v Sloveniji pomembno vpliva na ekonomsko vitalnost celotnega podeželja. Problem lastnikov zasebnih gozdov v Sloveniji je zastarelost delovnih sredstev in slaba tehnična opremljenost, s tem pa neizkoriščenost potenciala in majhen dohodek iz gozdarstva. Problem pa predstavlja tudi varnost. Ta ukrep je zato namenjen povečanju ekonomske vrednosti gozdov ter izboljšanju učinkovitosti gospodarjenja prek večje izrabe potenciala, uvajanja novih proizvodov in proizvodnih izboljšav pri sečnji in spravilu ter večje varnosti pri delu. Upravičene naložbe so nakup mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, naložbe v gradnjo, rekonstrukcijo gozdnih vlak ter gozdnih cest. Do podpore so upravičeni zasebni lastniki ter solastniki zasebnih gozdov, njihova združenja ali občine in njihove zveze (Program razvoja ... , 2011).

2.1.4 Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

Obstoj primarne kmetijske proizvodnje je tesno vezan na učinkovitost živilsko-predelovalne industrije, ki pa zagotavlja tudi delovna sredstva in je faktor stabilnosti ter ekonomskega razvoja v prehranski verigi. Investicije v živilsko-predelovalno industrijo so ključnega pomena za rast produktivnosti in konkurenčnosti celotnega sektorja, potrebno pa je tudi prilagajanje higienskimi in okoljskim standardom. Cilji te podpore so spodbuditi uvajanje novih proizvodov ter njihovega učinkovitega trženja, posodobiti proizvodne procese ter izboljšati varovanje okolja, higieno, varnost pri delu in stabilizacijo dohodka na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov. Podpore se dodelijo za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih in živilskih proizvodov ter trženje lesa. Upravičenci na področju predelave lesa so mikropodjetja in člani kmetijskega gospodarstva v okviru dopolnilnih dejavnosti, ki so registrirani za prvo stopnjo predelave lesa. Višina razpisanih nepovratnih sredstev znaša 10.000,000 EUR. Stopnja pomoči znaša od vključno 25 % do vključno 60 % upravičenih stroškov. Od tega znaša delež Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja 75 %, delež Republike Slovenije pa 25 % (Program razvoja ... , 2011).

2.2 NORMATIVNA UREDITEV DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI

2.2.1 Vrste dopolnilnih dejavnosti in pogoji za opravljanje

Zakon o kmetijstvu pravi, da je dopolnilna dejavnost s kmetijstvom oziroma gozdarstvom povezana dejavnost, ki jo opravljajo na kmetiji in omogoča boljšo izrabo njenih proizvodnih zmogljivosti ter dela družinskih članov (Kulovec in sod., 2002).

Med dopolnilne dejavnosti spadajo (Uredba o vrsti ... , 2005):

- Predelava kmetijskih pridelkov, medu in čebeljih izdelkov, zelišč, gozdnih sadežev, gob in gozdnih sortimentov.
- Prodaja pridelkov in izdelkov okoliških kmetij na kmetiji.
- Turizem na kmetiji.
- Dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji.
- Pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov.
- Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem.
- Izobraževanje na kmetijah, povezano s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji.
- Zbiranje in kompostiranje odpadnih organskih snovi.
- Ribogojstvo in predelava sladkovodnih rib.
- Aranžiranje ter izdelava vencev, šopkov ipd. iz lastnega cvetja.
- Kmetijske dejavnosti, ki se v predhodnem obdobju lahko registrirajo kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Dohodek iz dopolnilne dejavnosti na polnoletnega družinskega člana ne sme presegati 1,5 povprečne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, na območjih z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo pa 3 povprečnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji. Ne glede na to določilo vlada lahko za posamezne dejavnosti določi maksimalen fizičen obseg in posebne pogoje (Kulovec in sod., 2002).

Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ter opremo so omejene na največ 500 ur letno. Če je pri drugih dopolnilnih dejavnostih, za katere velja največji obseg, ta določen na kmetijo (dejansko na objekt na kmetiji), se nanašajo omejitve pri storitvah na osebo, ki

opravlja dopolnilno dejavnost; teh je na kmetiji lahko več. Postavlja pa se vprašanje, kam nekatere storitve spadajo, ali med storitve z mehanizacijo in opremo, ali so to storitve delovnih moči, npr. delo z motorno žago. V grobem bi veljala delitev, da so storitve delovnih moči vse tiste storitve, ki jih človek opravlja z močjo lastnega telesa, pri tem pa lahko uporablja orodje ali stroje, ki jih pri delu nosi, potiska ali vleče z lastno močjo (npr. motorne škarje, motorna žaga, oprtna škropilnica ali pršilnik, oprtna kosilnica oz. t. i. motorna kosa, vlečena ročna sejalnica itn.), drugo pa so storitve z mehanizacijo in opremo. Tako je denimo podiranje drevja z motorno žago storitev delovne moči, podiranje drevja s harvestrom pa storitev z mehanizacijo oz. opremo. Vsekakor je smiselno, da se odločimo za obe dopolnilni dejavnosti hkrati. Omejitev fizičnega obsega velja za vsako dopolnilno dejavnost posebej (Kulovec in sod., 2002).

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je fizična oseba, ki je lastnik, zakupnik ali drugačen uporabnik kmetije in se za svoj račun ukvarja s kmetijsko dejavnostjo ter je za to ustrezno usposobljen. Nosilec kmetijske dejavnosti mora imeti ustrezno izobrazbo, in sicer najmanj poklicno kmetijsko izobrazbo ali opravljen preskus znanja po programu kmetijskih poklicnih in srednjih šol s poudarkom na kmetijski dejavnosti, ki jo nosilec dejavnosti opravlja ali želi opravljati, ali pa pet let delovnih izkušenj na kmetiji ali v posamezni kmetijski dejavnosti in da je usposobljen za opravljanje dopolnilne dejavnosti.

Predpisana je najmanj IV. stopnja izobrazbe kmetijske ali gozdarske smeri ali pa ustrezen certifikat, za kar šteje potrdilo o opravljenem preskusu znanja o varnem delu s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo. Za dovoljenje dopolnilne dejavnosti na kmetiji mora nosilec dejavnosti pridobiti dovoljenje, ki ga na njegovo zahtevo izda pristojna upravna enota, če nosilec izpolnjuje predpisane pogoje (Kulovec in sod., 2002).

2.2.2 Obdavčitev dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji se, čeprav so povezane s kmetijsko proizvodnjo, v okviru davčne zakonodaje ne obravnavajo kot kmetijstvo, pač pa kot katerakoli pridobitna dejavnost. Dohodki kmetov, ki so nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji, so obdavčeni z

davkom od dohodkov iz dejavnosti, ki je eden tistih dohodkov, ki so ob koncu leta obdavčeni tudi z dohodnino.

Osnova, s katero nosilec dopolnilne dejavnosti vstopa v dohodninsko obdavčitev, se lahko ugotavlja na dva načina:

- po normiranih odhodkih (70 % ustvarjenih prihodkov),
- po dejanskem dohodku (razlika med prihodki in odhodki).

Od izbranega načina ugotavljanja davčne osnove je odvisno tudi vodenje evidenc. V skladu z Zakonom o dohodnini lahko davčni zavezanec pri ugotavljanju davčne osnove zahteva upoštevanje normiranih odhodkov. Izpolnjevati mora naslednje pogoje:

- zanj ne obstaja obveznost vodenja poslovnih knjig in evidenc po drugih predpisih,
- njegovi prihodki v zadnjih zaporednih 12 mesecih, z vključno mesecem oktobrom tekočega leta, ne presegajo 50.000 €,
- ne zaposluje delavcev.

V primeru dejanskega dohodka ima zavezanec možnost evidentirati poslovne dogodke po sistemu enostavnega ali dvostavnega knjigovodstva. Enostavno knjigovodstvo lahko vodi pod pogojem, da v zadnjem letu ni prekorščil dveh od teh meril: povprečno število delavcev ne presega tri, letni prihodki so nižji od 50.000 €, povprečna vrednost aktive, izračunana kot polovica seštevka vrednosti aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta, ne presega 25.000 € (Predelava kmetijskih ... , 2008).

2.2.3 Sistem davka na dodano vrednost

Dopolnilna dejavnost in kmetijska oziroma gozdarska dejavnost, obdavčena po katastru, se pri vključevanju v sistem davka na dodano vrednost (DDV) obravnavata ločeno (Predelava kmetijskih ... , 2008).

Davčni zavezanec

Način vključitve je lahko obvezen ali prostovoljen. Obvezen je takrat, ko davčni zavezanec, predstavnik gospodinjstva, ki dobavlja blago in storitve v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot jo določajo predpisi o dohodnini, presega višino 25.500 € skupnega dohodka te dejavnosti v okviru kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko

leto (davčni organ mu izda identifikacijsko številko za DDV po uradni dolžnosti) (Davek na dodano vrednost – pojasnila, 2011).

Če se kmet odloči za prostovoljen vstop, mora biti davčni zavezanec najmanj 5 let. Pri vsaki prodaji svojih pridelkov in storitev kmet zaračunava kupcem DDV in ga odvaja državi. Od kupca oziroma države dobi povrnjen ves vstopni DDV, plačan ob nakupu blaga in storitev za opravljanje dejavnosti. Poleg tega pa mora voditi knjigo prejetih in izdanih računov, povzetih z DDV ter obračun DDV (Kavčič, 2006).

Na majhnih in ekstenzivnih kmetijah (razmeroma široko razmerje med vrednostjo prodaje in vrednostjo nabav) je status pavšalnega zavezanca (8 % pavšalno nadomestilo vstopnega DDV) praviloma ugodna izbira, saj ni potrebno voditi evidenc in pripravljati obračunov, ki bi bili za kmete marsikdaj tudi finančno neugodni. Na kmetijah z bolj intenzivno proizvodnjo in na kmetijah, ki so v obdobju večjih investicij, pa je rezultat praviloma ugodnejši, če kmet postane prostovoljni zavezanec za DDV. Praviloma večina kmetij finančno pridobi z vstopom v sistem DDV, vendar so pogosto majhne razlike. Zato je v Sloveniji največ upravičencev do pavšalnega nadomestila (Kavčič, 2006).

Sistem DDV in dopolnilna dejavnost: Pri dopolnilnih dejavnostih prag za obvezno vključitev v sistem DDV predstavlja višina obdavčljivega prometa. Tako smo obračunavanja DDV oproščeni, če v obdobju zadnjih 12 mesecev nismo presegli zneska 25.000 € obdavčljivega prometa. Lahko pa se v sistem vključimo prostovoljno.

Sistem DDV in kmetijska dejavnost: Z vidika davka na dodano vrednost so kmetje lahko zavezanci za DDV ali upravičenci do pavšalnega nadomestila vstopnega DDV, nikakor pa ne oboje.

Pavšalno nadomestilo lahko uveljavljajo kmetijska gospodarstva, ki niso vključena v sistem davka na dodano vrednost kot davčni zavezanci, pač pa pridobijo dovoljenje za uveljavljanje pavšalnega nadomestila, imajo pri dobavi blaga in storitev davčnim zavezancem pravico do uveljavljanja pavšalnega nadomestila. S tem je kmetom na pavšalen način „poračunan“ vstopni DDV, ki ga plačajo ob nabavi sredstev za kmetijsko pridelavo.

Pavšalno nadomestilo je od uveljavitve Zakona o DDV 1. julija 1999 znašalo 4 % od odkupne vrednosti, s 1. januarjem 2010 pa se pavšalno nadomestilo podvoji. Kupci – davčni zavezanci, bodo ob predložitvi dovoljenja za uveljavljanje pavšalnega nadomestila kmetom dolžni k plačilu prišteti 8 % dodatka, ki ga bodo pri obračunu uveljavljali kot odbiti DDV. Dolžnost upravičencev do pavšalnega nadomestila je, da sestavijo obračun pavšalnega nadomestila in ga predložijo davčnemu organu do 31. januarja za preteklo koledarsko leto. Sestavijo ga na podlagi računov za prodane pridelke, ki jih izda kupec, hraniti pa jih morajo še 10 let (Dvig pavšalnega nadomestila DDV za kmete, 2011).

2.3 DOPOLNILNA DEJAVNOST S SEKALNIKOM ZA PROIZVODNJO LESNIH SEKANCEV

2.3.1 Razmere v gozdarstvu

Slovenija je dežela gozdov, saj pokrivajo 58,5 % naše domovine. Po gozdnatosti smo na tretjem mestu v Evropski uniji, za Švedsko in Finsko. Pretežni del slovenskih gozdov je v območju bukovih, jelovo-bukovih in jelovo-hrastovih gozdov (70 %), ki imajo razmeroma veliko proizvodno sposobnost. V Sloveniji je 74 % gozdov v zasebni lasti, 26 % gozdov pa je v lasti države in občin. Večje in strnjene gozdne posesti državnih gozdov omogočajo kakovostno strokovno gospodarjenje. Zasebna gozdna posest je zelo razdrobljena, saj povprečna posest obsega okoli 2,5 ha (Zavod za gozdove Slovenije, 2011).

Lesna zaloga slovenskih gozdov je po podatkih gozdnogospodarskih načrtov Zavoda za gozdove Slovenije 327,458.525 m³ oziroma 276,08 m³ na ha. Delež lesne zaloge iglavcev je 46,50 %, listavcev pa 53,50 %. V slovenskih gozdovih letno priraste 7,985.256 m³ lesa ali 6,74 m³ lesa na ha. V zadnjih nekaj letih se posek v slovenskih gozdovih giblje od 3,0 do 3,7 milijonov m³ dreves letno, od tega 60 % iglavcev in 40 % listavcev. Natančneje je bilo v letu 2009 v slovenskih gozdovih skupno posekano 3,374.191 m³ dreves, od tega 1,853.772 m³ iglavcev in 1,520.419 m³ listavcev (Zavod za gozdove Slovenije, 2011).

Slovenija razpolaga z gozdovi, ki so veliko naravno bogastvo. V razumnem delu lahko gozdovi predstavljajo tudi energetske vir. Gozd predstavlja pomemben del dohodka na kmetijskem gospodarstvu, oziroma neke vrste rezervo v obliki naravnih obnovljivih virov. V Sloveniji ima veliko kmetij registrirano dopolnilno dejavnost v okviru gozdarstva, kar lahko deloma pripišemo tako pomembnosti dohodka iz gozdarstva, kot tudi napredni kmetijski politiki na tem področju v zadnjih desetletjih.

2.3.2 Pomen lesne biomase in njeni viri

Les je pomemben vir energije, predvsem v ruralnih predelih Slovenije, saj skoraj 30 % stanovanj ogrevamo z lesom. Žal pa so glavne značilnosti trenutne rabe naslednje:

- zastarele tehnologije priprave in rabe,
- slabi izkoristki kurilnih naprav,
- neustrezne emisijske vrednosti,
- nekonkurenčne cene pridobljene energije.

Les kot vir energije dviguje pomen obnovljivega vira, domačnosti, razvoj tehnologije priprave (sekalnik za les), rabe le-teh in cenovna konkurenčnost (Lesna biomasa, 2006a).

Lesna biomasa predstavlja enega najpomembnejših obnovljivih virov energije v Sloveniji. Povečana raba lesne biomase v sodobnih energetskih sistemih je za Slovenijo pomembna z vidikov zanesljivosti in konkurenčnosti energetske oskrbe ter varstva okolja. Les je domač, obnovljiv in okolju prijazen vir energije. Za doseg potrebnega in načrtovanega dviga deleža biomase in drugih obnovljivih virov energije pri oskrbi s toploto izvaja država množico različnih aktivnosti, kot so izobraževanje, informiranje ter svetovanje. Zmanjševanje tveganj pri investicijah omogoča država s sofinanciranjem investicij, bodisi z nepovratnimi sredstvi, kapitalskimi vložki in/ali krediti s subvencionirano obrestno mero (Kovač, 2006).

Lesna zaloga se v slovenskih gozdovih sicer kopiči, vendar selektivno. Nerealiziran ostaja predvsem posek lesa slabše kakovosti, ki pa ga lahko s pridom izkoristimo v energetske namene doma ali pa v lokalnem okolju. Lesna biomasa, izhajajoča iz gozdov, je namreč

domač, okolju prijazen, lokalno dostopen, ekonomičen ter obnovljiv vir energije, koristno uporaben v energetske namene (Krajnc in Kopše, 2005).

Eden od pomembnih korakov k spreminjanju razmer na področju zainteresiranosti lastnikov do svojega gozda je bil narejen v letu 2006 z ustanovitvijo zveze društev lastnikov gozdov. Združenja lastnikov gozdov so interesna združenja, ki veliko pripomorejo k izobraženosti in ozaveščenosti lastnikov. V prihodnosti bi se morali lastniki gozdov povezovati tudi kapitalsko in na trgu nastopati skupaj. Proizvodnja lesne biomase in energetske pogodbeništvu sta korak v to smer in sta lahko nov vir dohodka za lastnike gozdov. Raba lesa bi morala postati ena glavnih razvojnih usmeritev v predelih z nadpovprečno gozdnatostjo (Krajnc, 2009).

2.3.3 Sekalnik za proizvodnjo lesnih sekancev

Pomen in raba gozdne biomase se v zadnjih letih povečuje, a ni dovolj izkoriščena. Gozdna biomasa se lahko še bolj izkorišča; ena od možnosti za učinkovitejši izkoristek je proizvodnja lesnih sekancev. Pomen proizvodnje lesnih sekancev je v smislu boljše izrabe lesnih sortimentov (lesni ostanki, vejevina, krajniki, ...), kot tudi v smislu rabe izdelka in njenega ekonomskega pomena.

Pri nas poznamo samostojne sekalnike z lastnim motorjem, premične sekalnike, vgrajene na vozilih (kamionih) in pa sekalnike, pripete kot priključek na traktorju. V zadnjih petih letih se je število sekalnikov povečalo iz nič na več kot 30 (Krajnc, 2009).

Za izdelavo lesnih sekancev potrebujemo sekalnik. Način polnjenja, pogon in mobilnost določajo izvedbo sekalnika. Sekalnik ima lahko lasten pogon ali pa ga poganja traktor preko kardanskega prenosa. Ročno polnjenje sekalnika je fizično naporno, zamudno in nevarno delo z nizkimi delovnimi učinki. Učinkovitejše in enostavnejše je polnjenje sekalnika z nakladalno napravo. Uporabnost sekalnika definirajo predvsem zmogljivost, maksimalni premer lesa (30–35 cm), ki ga še lahko seseka, njegova moč in cena (Krajnc in Kopše, 2005).

Sekanci so kosi sesekanega lesa, veliki do 10 cm, težišče pa predstavljajo kosi velikosti od 3–5 cm. Običajno lesne sekance izdelujemo iz drobnega lesa, pridobljenega iz redčenj, lesa slabše kakovosti, vejevine in lesnih ostankov (žamanje, krajniki). Kakovost in velikost sekancev sta odvisni od kakovosti vhodne surovine in tehnologije drobljenja. Velikost sekancev se prilagaja kurilni napravi. Skladiščenje sekancev je ključno za ohranjanje njihove kakovosti, zato mora biti zalogovnik suh in zračen. Dobro je vedeti, da se sekanci v skladišču ne sušijo; za suhe sekance je potrebno zdrobiti zračno suh les (do 20 % vlažnosti). Surovino za visoko kakovostne sekance moramo posekati najkasneje pozimi. Posekan les mora biti hranjen na zračnem in suhem prostoru čez vse poletje. Sekance izdelamo jeseni, vlažnost naj bi takrat bila od 25–30 % (Krajnc in Kopše, 2005).

Delavec, ki upravlja s sekalnikom, je izpostavljen več nevarnostim (ostri in vrteči deli, izmet delcev, možnost povratnega padca ...), zato mora pri delu uporabljati predpisano zaščitno opremo. Zaščitna oprema za delo s sekalnikom zajema:

- glušnike ali čepke za zaščito sluha,
- zaščitna očala ali mrežico, ki varuje oči in obraz,
- usnjene rokavice,
- delovno obleko iz enega kosa – kombinezon,
- obuvalo, ki ne drsi.

Velikost sekancev je običajno nastavljiva in je odvisna od tehnologije kurjenja (avtomatizirano polnjenje peči). Način nastavitve je odvisen od izvedbe nožev sekalnika. Spreminjamo lahko število nožev, število obratov bobna z noži, gostoto navojev pri vijačnem nožu in razdaljo med diskom z noži in protinožem (Lesna biomasa, 2006b).

Robusten in premišljeno zasnovan Eschlböck sekalni boben z osmimi, paroma zamaknjenimi sekalnimi noži, skrbi za enakomerno sekanje z majhno porabo moči lesa, tudi večjih premerov (35 cm). Biber 7 ima vstopno odprtino velikosti 35*56 cm. Prenos vrtilnega momenta na sekalni boben poteka preko predležja s klinastimi jermeni, kar blaži sunke in varuje sekalnik in pogone (Sekalniki za les, 2011).

3 MATERIAL IN METODE

3.1 POSLOVNI NAČRT

3.1.1 Elementi poslovnega načrta

Poslovni načrt je način sistematičnega opredeljevanja celotne poslovne aktivnosti. Naloge oziroma nameni izdelave poslovnega načrta so naslednji (Kovač, 1990):

- Poslovni načrt je način obdelovanja naše poslovne zamisli.
- Poslovni načrt je operativno orodje, ki nam pomaga pri graditvi praktične poslovne dejavnosti.
- Poslovni načrt je sredstvo medsebojne komunikacije podjetniške skupine in oblika seznanjanja drugih z našo poslovno dejavnostjo.
- Poslovni načrt je vodič za ugotavljanje naše pravne, finančne in podjetniške sposobnosti.

Poslovni načrt omogoča preizkus alternativnih poslovnih zamisli, različnih strategij in taktik, ki zmanjšujejo stroške in tveganja poslovnih odločitev. Mora biti objektivni, kritičen pretres naših poslovnih zamisli, tudi tistih postavk, ki jih manj poznamo in se jih običajno izogibamo.

Temeljne sestavine poslovnega načrta so (Kovač, 1990):

- Povzetek (ocena poslovne zamisli, možnosti in strategija, način financiranja, ciljno tržišče, konkurenčne prednosti, finančni rezultat, podjetniška skupina, pravna oblika podjetja).
- Opis proizvoda (ocena panoge, podjetja, proizvodnje, strategija vstopa in rasti).
- Načrt proizvodnje (tehnologija, geografska lokacija kapacitet, ekologija, obseg proizvodnje).
- Razvoj proizvodnje (razvojni cilji in problemi, izboljšave proizvoda, problem dizajna, novi proizvodi, intelektualne pravice in patenti).

- Raziskava trga (velikost trga, kupci, konkurenca, tržni delež, prodaja).
- Tržna analiza (marketing, distribucijski kanali, določanje cen, reklama, servis).
- Ekonomika poslovanja (dohodek, stroški, dobiček, prag rentabilnosti).
- Podjetniške finance (bilanca stanja in bilanca uspeha, analiza denarnih tokov, načini financiranja investicij).
- Finančni obračun (finančna zakonodaja, davčni sistem in način finančnega obračuna).
- Problemi in kritična tveganja.
- Splošen terminski načrt in obveznosti.
- Podjetniška ekipa in organizacija podjetja (lastniki, managerji, delavci, notranja ureditev podjetja).
- Pravna ureditev podjetja (registracija, pogodba, statut).
- Dodatni dokumenti.

Za poslovni načrt, ki ga obravnavam v diplomski nalogi, je bilo potrebno zbrati podatke iz različnih virov, predvsem iz raznih dokumentov:

- Uporabljen je bil priročnik za izdelavo poslovnega načrta za ukrep 123 (Javni razpis za ukrep 123, 2012).
- Natančna velikost kmetije je bila pridobljena iz zemljiško knjižnega izpiska.
- Neposredna in izravnalna plačila so bila vzeta iz odločbe ARSKTP.
- Cena in količina prodanega mleka je bila pridobljena iz plačilnih list, količina proizvedenega mleka pa iz sumarnika AP kontrole. Število glav velike živine je razvidno iz centralnega registra govedi.
- Ocena variabilnih in fiksnih stroškov je pridobljena iz shranjenih računov.

3.1.2 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT/PSPN analiza)

Swot analiza je sestavni del vsakega dobrega poslovnega načrta. Kratica SWOT oz. PSPN pomeni prednosti (strengths), slabosti (weaknesses), priložnosti (opportunities), nevarnosti (threats). Prednost pred konkurenco je vsaka sposobnost podjetja, s katero lahko doseže določene cilje. Slabosti so tiste aktivnosti podjetja, ki lahko ovirajo ali zadržujejo doseganje opredeljenih ciljev. Priložnosti so razmere v zunanjem okolju. Z njihovo pravilno in natančno uporabo ima podjetje možnost, da doseže svoje cilje. Nevarnosti pa so tisti dejavniki v okolju, ki lahko ogrozijo doseganje zelenih ciljev in na katere podjetje nima velikega vpliva (Bell, 1988).

SWOT analiza se lahko začneja z iskanjem odgovorov na vprašanje, kateri poslovni rezultati podjetja (rentabilnost, ekonomičnost, stopnja pokritja, stopnja rasti realizacije, tržni delež podjetja, itd.) so boljši ali slabši od planiranih velikosti v preteklosti oziroma boljši ali slabši od dosežkov konkurence. V naslednjem koraku SWOT analize moramo odgovoriti na vprašanje, katere podstrukture in njihove sestavine ter procesi v podjetju so več ali manj prispevali k poslovni uspešnosti podjetja. Podstrukture lahko delimo po naslednjem ključu (Pučko, 1996):

- Materialne podstrukture:
 - Podstruktura proizvodov (proizvodni oziroma prodajni program).
 - Proizvodno-tehnološka podstruktura.
 - Tržna podstruktura (celotni sklop trženja s tržnimi pozicijami podjetja vred).
 - Raziskovalno-razvojna podstruktura (lahko jo obravnavamo v sklopu tehnološke podstrukture).
- Nematerialne podstrukture:
 - Finančna podstruktura
 - Kadrovska podstruktura
 - Organizacijska podstruktura

Drugi del SWOT analize predstavlja zunanja analiza, ki ocenjuje okolje, v katerem podjetje deluje. Okolje, kjer posluje podjetje, je sestavljeno iz več področij:

- družbenoekonomsko področje (ekonomski, demografski, socialni in drugi dejavniki),
- področje znanosti in tehnologije (razvoj znanosti, razvoj tehnologije in tehnike, ipd.),
- področje konkurence (dobavitelji, kupci, novi konkurenti, ipd.) in
- družbenopolitično okolje (zakonodaja, lastniški odnosi, pogoji poslovanja, ipd.).

Zunanja analiza obsega zbiranje informacij iz okolja ter njihovo analiziranje. Kakovost zunanje analize je v veliki meri odvisna od števila virov podatkov, količine podatkov, ki jih uporabimo in različnosti področij, na katere se podatki nanašajo. Vse to zahteva sistematičnost njihovega pridobivanja, kjer si lahko pomagamo z javnimi bazami podatkov, tržnimi poročili, brošurami, strokovnimi publikacijami, intervjuji s kupci, dobavitelji, konkurenti in drugimi viri informacij. Interna analiza postane uporabna šele, ko njena spoznanja prenesemo v strategije. Pomembno je, da strategije oblikujemo tako, da prednosti izkoristimo, slabosti odstranimo ter razvijemo strategijo v smeri prihodnjega izrabljanja priložnosti in izogibanja nevarnostim (Pučko, 1996).

3.2 KAZALNIKI EKONOMSKE UPRAVIČENOSTI NALOŽBE

3.2.1 Neto sedanja vrednost (NSV)

Neto sedanja vrednost je razlika med sedanjo vrednostjo koristi (prilivi) in sedanjo vrednostjo odlivov obravnavane investicije – glej spodnjo formulo (Kavčič, 2006):

$$NSV = \sum_{i=1}^t \frac{NDT_i}{(1+r)^i}$$

NDT ... neto denarni tokovi

r diskontna stopnja

i čas

Neto sedanja vrednost je vsota vseh prihodnjih pričakovanih denarnih tokov, diskontiranih na sedanjo vrednost.

3.2.2 Interna stopnja donosnosti (ISD)

Interna stopnja donosa je tista diskontna stopnja, pri kateri je neto sedanja vrednost enaka 0. Pove tudi višino obrestne mere, ki jo lahko plača investitor za posojilo, ne da bi utrpel izgubo, če vso naložbo financira s posojilom. ISD lahko izračunamo le s poskusi (variiramo diskontno stopnjo), v Excelu ali podobnih programih oz. s finančnim kalkulatorjem. Če je zahtevana stopnja donosa večja od interne stopnje donosa investicijskega projekta, potem je naložba sprejemljiva.

V Excelu izračunamo interno stopnjo donosnosti tako, da vstavimo funkcijo IRR, v okno Values vstavimo vse denarne tokove, ki jih imamo na razpolago in Excel nam nato vrne rezultat.

Pri metodi poskusov in napak si pomagamo z naslednjo formulo – glej spodnjo formulo (Kavčič, 2006):

$$ISD = A + \left[\frac{B - A}{C - D} \right]$$

- A ... (najvišja) diskontna stopnja, ki nam (še) da pozitivno NSV
- B ... (najnižja) diskontna stopnja, ki nam (že) da negativno NSV
- C ... NSV pri nižji diskontni stopnji (= pozitivna)
- D ... NSV pri višji diskontni stopnji (= negativna)

4 REZULTATI

4.1 POSLOVNI NAČRT

4.1.1 Opis kmetije Strojinc

Kmetija Strojinc je mešana kmetija, ukvarja se z živinorejo in gozdarstvom. Ukvarjamo se predvsem s prirejo mleka in rejo govejih pitancev. Na kmetiji je zaposlen samo gospodar, žena je zaposlena izven kmetije, njuni otroci so šoloobvezni.

Kmetija Strojinc se nahaja v Mirnski dolini na Dolenjskem. Nahaja se v majhni vasi Spodnje Mladetiče blizu kraja Krmelj, ta pa spada v občino Sevnica.

Včasih je za to področje veljalo, da je kmetovanje prva dejavnost za pridobivanje sredstev za preživetje. V današnjem času so se stvari zelo spremenile. V preteklosti je bil gospodar kmetije Strojinc ded Ivan z ženo Mihaelo. Vse, kar sta pridelala doma, sta tudi uspešno prodala takratni kmečki zadrugi. S svojim trdim delom sta vzgojila štiri otroke. Njun sin Viktor je zdajšnji lastnik kmetije, kjer je bila modernizacija kmetijskih strojev s hkratnim razvojem kmetije zelo potrebna. Gospodarju Viktorju pomagajo žena Marjeta in otroci Mojca, Mateja, Tina in Mitja.

Velikost kmetije je 23,5 ha zemljišč, od tega je 12,7 ha travnikov; 3,6 ha njiv ter 7,2 ha gozda. Trenutno imamo v hlevu 22 živali in smo usmerjeni v prirejo mleka. Imamo rjavo pasmo govedi in število GVŽ na kmetiji je 14,7. Tako mleko kot meso damo v odkup Kmečki zadrugi Sevnica z. o. o., ki meso proda po združnih trgovinah, mleko pa vozijo prevozniki v Ljubljanske mlekarne d. d..

Kmetija leži na območju z omejenimi dejavniki (OMD) na gričevnatem in hribovitem področju. Razprostira se na nadmorski višini 280 m. Vključeni smo tudi v slovenski kmetijski okoljski program (SKOP-REJ program).

Kmetija Strojinc je zaščiten, kar pomeni, da se zemlje ne sme deliti na manjše dele.

Kmetijsko gospodarstvo je opremljeno s hlevom, tremi silosi, jamo za gnojevko, gnojiščem, s sušilno napravo za seno in strojno lopo. Kapaciteta kmetijskih poslopij je predstavljena v prilogi A. Iz priloge A je razvidno, da je na kmetiji Strojinc 540 m² gospodarskih poslopij, od tega je zavarovanih dobrih 62 %.

Strojni park se je v zadnjih letih dobro posodobil, a se še vedno posodablja zaradi starejših že amortiziranih traktorskih priključkov. Kmetijska mehanizacija in strojna oprema sta predstavljeni v prilogi B, njuna amortizacija pa v prilogi C.

Izračunali smo število polnih delovnih moči (glej prilogo D). Na kmečkem gospodarstvu živi in dela šest članov družine. Nosilec kmečkega gospodarstva je kmetijski zavarovanec, žena je redno zaposlena izven kmetijstva, štirje otroci pa smo še dijaki in študentje. Število polnih delovnih moči na kmetiji Strojinc znaša 2,3.

Gospodarska vitalnost kmetije Strojinc je naslednja:

Bruto prihodek kmetijskega gospodarstva na enoto polne delovne moči (v nadaljevanju PDM): $\text{€}/\text{PDM} = 31.414 \text{ €} / 2,3 = \mathbf{13.658 \text{ €}}$

4.1.2 Osnovni podatki o naložbi

Poraba lesa v kmečkem gospodarstvu je primerljiva, zato razmišljamo bolj alternativno. Kmetija ima še rezerve v ne dovolj izkoriščeni rabi lesne biomase. Lesno biomasa namerava kmetija pridobiti še od okoliških lastnikov gozdov. Les je naraven in vsestransko uporaben material, hkrati tudi vir energije, ampak v kmečkem gospodarstvu je poraba lesa še vedno tradicionalna. Sodoben način življenja nam omogoča povečevanje rabe sodobnih tehnologij pridobivanja lesa. Kot sodobna tehnologija je mišljeno pridobivanje, predelava in raba lesa v energetske namene. Glavna prednost sodobnih tehnologij je učinkovita raba lesa. Ker kmetijska dejavnost ne predstavlja zadovoljivega prihodka in nam ne omogoča doseganja primerne socialnega statusa, je alternativa, da bi kmetijsko gospodarstvo posodabljali. Če želimo, da bi na kmečkem gospodarstvu dosegli zadovoljiv prihodek, moramo sredstva pridobiti iz drugih virov. Odločamo se o registraciji dopolnilne dejavnosti, kjer je investicija nakup sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev. Na kmetiji smo se za ta korak in investicijo odločili, ker je les domač, obnovljiv in okolju prijazen vir energije. Uvajanje sodobnih tehnologij pridobivanja in raba lesa v energetske namene se je na slovenskem podeželju že nekoliko povečalo.

Začetna investicija sekalnega stroja za izdelavo lesnih sekancev znaša 45.000 € z DDV-jem. Sekalnik primernih zmogljivosti za načrtovani obseg predelave (5–50 m³/h) je npr. sekalnik Eschlböck biber 7. Kmetija ima traktor Landini Vision 95 kW, kar je za samo delovanje sekalnika Biber 7 izjemnega pomena. Sekalnik je nanj pripet, hkrati pa od njega preko kardanskega prenosa dobiva tudi vso potrebno energijo za opravljanje funkcije sekanja. Sekalnik ter pogonski traktor sta neločljivo povezana. Ker je sekalnik strojno polnjen, je ključnega pomena nakladalna naprava, ki jo tudi že imamo. Sekalnik ima 40–60 kW moči, največji premer surovine je do 30 cm, velikost lesnih sekancev je 5–100 mm, učinek je 5–50 m³/h. Les mora biti zračno sušen z 20–30 % vlažnostjo, takšni sekanci so primerni za skladiščenje.

Nakup stroja bi opravili v sredini leta 2013. Z njim bi lahko začeli obratovati oz. delati jeseni. Pretežni del v poletnih in jesenskih mesecih, saj je takrat sekalnik najbolj obremenjen, prav zaradi zaloge v zalogovnikih.

Sodoben način pridobivanja lesne energije in prodaja le-te bo pripomoglo k dodatnemu zaslužku kmetijskega gospodarstva ter hkrati prispevalo k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na družinski kmetiji Strojinc.

4.1.3 Analiza prodajnega in nabavnega trga

4.1.3.1 Analiza prodajnega trga

Načrt trženja in prodaje: Prodajali bi storitve s sekalnim strojem za izdelavo lesnih sekancev. Predvideni kupci bi dobili lesne sekance na zalogo v njihova skladišča bodisi iz našega gozda, njihovega gozda ali pa kupljenega lesa in lesnih ostankov. Povpraševanja o uvajanju na sodobni način pridobivanja in raba lesa v energetske namene je vse več. Ljudje so seznanjeni s tem in povprašujejo o takšnem načinu ogrevanja z lesnimi sekanci. Najboljše so tiste potencialne stranke, ki želijo zamenjati kurilno napravo, ki je že dotrajana in bi se odločili za kotel na lesne sekance.

V naši okolici ni storitev s sekalnim strojem, zato bi bila inovativna seznanitev s to tržno nišo še bolj učinkovita. Naši potencialni kupci bi morali kupiti kotel na lesne sekance, pomagala bi država in občina s subvencioniranjem. Sam nakup kotla za lesne sekance je dobra investicija, saj ima poleg avtomatskega delovanja še druge prednosti. Z avtomatskim doziranjem je zagotovljeno optimalno zgorevanje v razponu od 30–100 % nazivne moči kotla. Visoki so izkoristki (okoli 90 %), ima izjemno nizke emisije škodljivih snovi v ozračje ter nizke stroške tekočega ogrevanja.

Storitve s sekalnim strojem se zaračunavajo na nasuti meter lesnih sekancev in znaša okoli 4 €/nasuti meter. Cena lesnih sekancev se giblje okoli 14–15 € na nasuti m³. Delovanje stroja za lastne potrebe in za prodajo lesnih sekancev bo trajalo 4–5 mesecev, to je okoli 100 dni na leto. Sama zmogljivost stroja je 13–14 nm³/h (nasutih lesnih sekancev/h).

Potrebna velikost deponije za našo kmetijo s porabo 20.000 kWh energije na leto znaša 40 m³ ob enkratnem polnjenju oz. 25 m³ ob dvakratnem polnjenju letno.

Na naši kmetiji je dovolj veliko skladišče (silosi) tudi za skladiščenje lesnih sekancev za prodajo potencialnim kupcem, a je bolje pripeljati že narejene lesne sekance kar na njihov dom v pripravljen zalogovnik. Prvo leto se predvideva pridobiti okoli 10 kmetijskih gospodarstev. Predpostavka je okoli 40–60 m³ za na kmetijo in prvo leto znaša okoli 500 m³ lesnih sekancev.

Preglednica 2: Realna prognoza za količino sekancev

	2013	2014	2015	2016	2017
Storitev s sekalnim strojem (m³)	500	1.200	2.800	4.000	5.000
Cena opravljene storitve (v €/m³)	4	4	4	4	4
Tekoči stroški (v €/m³)	1	1	1	1	1
Letno pokritje (v €)	1.500	3.600	8.400	12.000	15.000

Iz preglednice 2 je razvidno, da je prvo leto predvidena količina opravljene storitve izdelave lesnih sekancev 500 m³, nato se vsako leto povečuje, dokler ne pride do 5.000 m³.

Ob predpostavki, da tekoči stroški opravljanja storitve znašajo 1 €/m³, smo prišli do letnega pokritja, ki je prvo leto 1.500 €, nato pa se z leti povečuje.

.

SWOT analiza (glej spodnjo tabelo):

Preglednica 3: SWOT analiza

PREDNOSTI	PRILOŽNOSTI
<ul style="list-style-type: none">– Nakup sekalnega stroja, ki bo edini v našem okolju.– Dolga življenjska doba (20 let).– Obremenitev sekalnega stroja 100 dni/leto.– Sodoben način priprave in porabe lesa.	<ul style="list-style-type: none">– Sodobna tehnologija pridobivanja in poraba lesa.– Ozaveščenost ljudi z lesom kot obnovljivim virom.– Redčenje gozda (slabša kakovost lesa, vejovina).
SLABOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">– Visoki začetni stroški investicije.– Stroški delovanja se čez nekaj let povečujejo.– Z leti je delovna moč manjša.– Visoki stroški vzdrževanja.– Ni veliko povpraševanja po izdelavi lesnih sekancev	<ul style="list-style-type: none">– Ni veliko potencialnih kupcev za nakup kurilne peči.– Lahko se zgodi, da ni dovolj povpraševanja po lesnih sekancih.– Večja previdnost med samim delovanjem delovnega stroja.– Vzdrževanje in stroški so čez nekaj let večji.

4.1.3.2 Analiza nabavnega trga

V samem nakupu sekalnega stroja je že vse vključeno, potrebujemo še kardansko gred. Na slovenskem trgu je sedaj okoli 10 ponudnikov, ki prodajajo oz. posredujejo sekalne stroje. Ponudbe se med seboj ne razlikujejo veliko, mogoče v ceni. Seveda bomo morali kupovati tudi manjkajočo surovino, saj ne bomo vsega prodajali iz lastnega gozda.

4.1.4 Tehnologija

Sekalnik za les, ki je pripet preko kardanske gredi na traktor, je postavljen v neposredni bližini suhega lesa. Nakladalna naprava les potiska v odprtino, kjer jih stroj zmelje v lesne sekance. Zraven mora biti postavljena kiper prikolica, kamor iz sekalnika letijo zmleti lesni sekanci. Polna prikolica se odvaža v pripravljen zalogovnik oziroma v skladišče za lesne sekance.

4.1.5 Opis, terminski plan in predračunska vrednost naložbe

Celotna predračunska vrednost naložbe po posameznih kategorijah stroškov v € je prikazana v preglednici 4 (gre za okvirne cene):

Preglednica 4: Celotna predračunska vrednost naložbe po posameznih kategorijah stroškov v €

Vrsta naložbe	Vrednost z DDV (v €)	Vrednost brez DDV (v €)	Opravičljiv strošek glede na razpis (oz. vrednost brez DDV) (v €)	Plan nabave/naprave po mesecih in letih
Nakup sekalnega stroja	44.000	36.666	36.666	2013
Oprema	1.000	833,33	833,33	2013
Usposabljanje	0	0	0	
Računalniška oprema	0	0	0	
Ostali splošni stroški	0	0	0	
Neupravičeni stroški	0	0	0	
Skupaj	45.000	37.500	37.500	

Znesek DDV = Celotna vrednost naložbe z DDV – Celotna vrednost naložbe brez DDV = 7.500.00 €

4.1.6 Viri financiranja

V preglednici 5 je razviden delež sofinanciranja in zaprosena višina sredstev.

Zaprosena sredstva = 37.500 € * 0.5 = 18.750 €

Preglednica 5: Uporaba sredstev

Vrsta naložbe	Priznana vrednost z DDV (v €)	Priznana vrednost brez DDV (v €)	Delež sofinanciranja (v %)	Zaprošena višina (v €)
Nakup stroja	44.000	36.666	50	18.333
Oprema	1.000	833,33	50	416,65
Usposabljanje	0	0	50	0
Računalniška oprema	0	0	50	0
Ostali splošni stroški	0	0	50	0
Skupaj	45.000	37.500	50	18.750

V spodnji tabeli prikažemo druge vire financiranja poleg predvidene podpore, kot npr: lastna privarčevana sredstva, komercialno posojilo banke, komercialno posojilo dobavitelja, nekomercialno posojilo in opredelimo, kdaj bodo ta sredstva na razpolago.

Preglednica 6: Viri financiranja

Viri financiranja	Vrednost (v €)	Dinamika vlaganja v letu 2014 (v €)
Celotna vrednost naložbe (z DDV)	45.000	45.000
Lastna udeležba z gotovino*	26.250	26.250
Nepovratna sredstva	18.750	18.750

* Zaradi predvidene vključitve v sistema zavezancev za DDV je predvideno vračilo presežnega DDV od investicije 7.500 €, zato investitorja dejansko bremeni investicija v višini 18.750 € (ob predpogoju uspešne kandidature na javnem razpisu).

4.1.7 Finančna analiza

Pri finančni analizi je potrebno pri poslovnem načrtu izračunati vrednost proizvodnje in bruto dodano vrednost (v nadaljevanju BDV). Ker ne vodimo knjigovodstva, bom izračunala BDV po sistemu pokritja. Najprej sem izračunala pokritje kmetijske dejavnosti brez naložbe (glej prilogo E).

Kontrolni izračun bruto dodane vrednosti brez naložbe (glej prilogo E):

$BDV = \text{prihodek iz kmetijske dejavnosti} - \text{spremenljivi stroški iz kmetijske dejavnosti} - \text{splošni stroški} = 31.414 \text{ €} - 12.271 \text{ €} - 4.000 \text{ €} = 15.143 \text{ €}.$

Slednje je potrebno izračunati še pokritje iz kmetijske dejavnosti z naložbo (glej prilogo F).

$BDV = \text{prihodek skupaj} - \text{spremenljivi stroški} - \text{splošni stroški} = 51.414 \text{ €} - 17.271 \text{ €} - 4.000 \text{ €} = 30.143 \text{ €}$

Potrebno je predvideti bilanco uspeha (glej preglednico 7):

Preglednica 7: Bilanca uspeha

Leta	2013	2014	2015	...	2017	...
Letno pokritje (v €)	16.649	18.149	20.249	...	31.649	...
Ostali prihodki (v €)	/	/	/	...	/	...
Spremenljivi stroški (v €)	/	/	/	...	/	...
Amortizacija (v €)	8.400	10.650	10.650	...	10.650	...
Strošek dela (v €)	3.500	3.500	3.500	...	3.500	...
Davki in prispevki (v €)	1.600	1.600	1.600	...	1.600	...
Splošni stroški (v €)	4.000	4.000	4.000	...	4.000	...
Ostali odhodki (v €)	500	500	500	...	500	...
Dobiček ali izguba (v €)	-1.351	-661	1.439	...	12.849	...
Dohodek (v €)	2.649	3.339	5.439	...	16.849	...

V izračunih nismo upoštevali dodatnih stroškov dela z opravljanjem storitve, saj bo te opravljal gospodar, kar bo zanj dejansko predstavljalo višjo delovno obremenitev, vendar v tem času nima drugih alternativnih možnosti ustvarjanja dohodka.

4.1.8 Dinamične ocene

Finančni tok: Pokritje prvo leto znaša finančni tok 1.500 € in se naslednja 4 leta postopno povečuje, nato pa ostaja na ravni 15.000 € (glej preglednico 7), finančni tok pa se počasi zmanjšuje zaradi potrebnega vzdrževanja sekalnika (vsako leto za 0,9 %).

Preglednica 8: Izračun finančnega toka

Leta	2013	2014	2015	2016	2017
PRITOKI					
Letno pokritje (v €)	1.500	3.600	8.400	12.000	15.000
Ostali prihodki (v €)	/	/	/	/	/
Viri financiranja naložbe (v €)	37.500	0	0	0	0
Ostane vrednosti naložbe (v €)	/	/	/	/	/
ODTOKI					
Investicijska vlaganja	37.500	0	0	0	0
Spremenljivi stroški (v €)	0	0	0	0	0
Strošek dela (v €)	0	0	0	0	0
Davki in prispevki (v €)	0	0	0	0	0
Splošni stroški (v €)	0	0	0	0	0
Ostali odhodki (v €)	0	0	0	0	0
Stroški vzdrževanja (v €)	500	500	500	500	500
Obveznosti do virov financiranja (v €)	0	0	0	0	0
FINANČNI TOK po posameznih letih (v €)	1.000	3.100	8.100	11.500	14.500
FINANČNI TOK kumulativno (v €)	1.000	4.100	12.200	23.700	38.200

Ekonomski tok in dinamične ocene uspešnosti naložbe: Ekonomski tok naložbe je v tem primeru enak kot finančni tok, saj se viri financiranja pridobijo v letu 2013, prav tako pa se viri financiranja v letu 2013 tudi že porabijo za nakup sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev.

Diskontirana doba vračanja (glej spodnjo tabelo):

Preglednica 9: Diskontirana doba vračanja ($r = 5\%$)

t	Leto	Neto denarni tok (v €)	Diskontni faktor	Diskontirani neto denarni tok (v €)	Kumulativa diskontiranih neto denarnih tokov (v €)
0	2013	-18.750	1	-18.750	-18.750
1	2014	1.000	0.952	952	-17.798
2	2015	3.100	0.907	2.812	-14.986
3	2016	8.100	0.864	6.998	-7.988
4	2017	11.500	0.823	9.465	1.477
5	2018	14.500	0.784	11.368	12.845
6	2019	14.370	0.746	10.720	23.565
7	2020	14.240	0.711	10.125	33.689
8	2021	14.110	0.677	9.552	43.242
9	2022	13.980	0.645	9.017	52.259
10	2023	13.850	0.614	8.504	60.763
11	2024	13.720	0.585	8.026	68.789
12	2025	13.590	0.557	7.570	76.359
13	2026	13.460	0.530	7.134	83.492
14	2027	13.330	0.505	6.732	90.224
15	2028	13.200	0.481	6.349	96.573
...

Diskontirana doba vračanja = $3 + (7.988 / 9.465) = 3.8$ let

Investicija se povrne v 3,8 letih (glej preglednico 9).

Neto sedanja vrednost (v nadaljevanju NPV): neto sedanja vrednost pri upoštevanju 15 letne dobe znaša 96.573 € (glej spodnjo tabelo). Ker je vrednost pozitivna, je naložba nakupa sekalnega stroja sprejemljiva. Uporabljen je bil diskontni faktor 5 %, ker tako zahteva Priročnik za izdelavo poslovnega načrta (Priročnik za izdelavo poslovnega načrta za ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom; Program razvoja podeželja 2007–2013, 2012).

Preglednica 10: Neto sedanja vrednost ($r = 5\%$)

t	Leto	Neto denarni tok (v €)	Diskontni faktor	Diskontirani neto denarni tok (v €)	Kumulativna diskontiranih neto denarnih tokov (v €)
0	2013	-18.750	1	-18.750	-18.750
1	2014	1.000	0.952	952	-17.798
2	2015	3.100	0.907	2.812	-14.986
3	2016	8.100	0.864	6.998	-7.988
4	2017	11.500	0.823	9.465	1.477
5	2018	14.500	0.784	11.368	12.845
6	2019	14.370	0.746	10.720	23.565
7	2020	14.240	0.711	10.125	33.689
8	2021	14.110	0.677	9.552	43.242
9	2022	13.980	0.645	9.017	52.259
10	2023	13.850	0.614	8.504	60.763
11	2024	13.720	0.585	8.026	68.789
12	2025	13.590	0.557	7.570	76.359
13	2026	13.460	0.530	7.134	83.492
14	2027	13.330	0.505	6.732	90.224
15	2028	13.200	0.481	6.349	NPV=96.573
...

Interna stopnja donosnosti (ISD): Interna stopnja donosnosti sekalnika za izdelavo lesnih sekancev znaša 38 % (izračunano s funkcijo IRR v Excelu), kar je za naložbe na področju kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti izredno dober rezultat.

4.1.9 Kritična tveganja in priporočila investitorju

Kritična tveganja in priporočila investitorju za realizacijo poslovne zamisli so zastavljena že v preglednici 3 v SWOT analizi, na podlagi rezultatov analize ekonomske smotrnosti naložbe pa lahko predvidimo kratko dobo vračila naložbe (v primeru uresničitve upoštevanih predpostavk samo 3,8 let) in visoko interno stopnjo donosnosti (38 %). To obeta dober rezultat tudi v primeru, če v prvih letih obseg izvedenih storitev ne bo dosegel predvidene ravni.

4.2 PRIMERJAVA MED OPCIJAMA PAVŠALIST IN DAVČNI ZAVEZANEC

Na kmetiji Strojinc trenutno uveljavljamo pavšalno nadomestilo. Glede na večjo investicijo je priporočljivo izvesti izračun med opcijama o pavšalnem nadomestilu in prostovoljnem vstopu v sistem davčnega zavezanca za DDV. V preglednici 10 je predstavljen izračun obeh opcij in njuna ugodnost.

Preglednica 11: Primerjava vračil DDV (v €) ob predpostavkah nadaljevanja statusa in davčnega zavezanca

Leto	2013	2014	2015	2016	2017	Skupaj
Pavšalist						
8 % od 14.979 € *	1.198	1.198	1.198	1.198	1.198	5.999
Davčni zavezanec						
Vstopni DDV	9.132	1.632	1.632	1.632	1.632	15.660
Krmila	480	480	480	480	480	
Veterinarske storitve	82	82	82	82	82	
Nafta	750	750	750	750	750	
Ostalo	320	320	320	320	320	
Investicija	7.500					
Izstopni DDV **	1.273	1.273	1.273	1.273	1.273	6.365
Razlika v DDV	7.859	359	359	359	359	9.295

* 14.979 € je kmetija prejela za prodano mleko in meso v letu 2012.

** Pri izstopnem DDV je bila upoštevana prodaja mleka (12.265 € * 8.5 %) in mesa (2.714 € * 8.5 %).

V zgornji tabeli je razvidno, da se zaradi velike investicije v letu 2013 (nakup sekalnega stroja) bolj splača vstopiti v sistem DDV, kot pa uveljavljati pavšalno nadomestilo. Če bi še naprej uveljavljali pavšalno nadomestilo, bi v petih letih od države dobili 5.999 €. Če bi bili davčni zavezanec za DDV, bi dobili v obliki preseženega DDV-ja 9.295 €, ostal bi pa tudi izstopni DDV, in sicer v višini 6.365 €. Če pogledamo skupno, bi bil status davčnega zavezanca za DDV ugodnejši, in sicer v višini 9.661 €.

4.3 DOHODNINSKI STATUS DOPOLNILNE DEJAVNOSTI

Nakup sekalnega stroja za izdelavo lesnih sekancev so prihodki iz dopolnilne dejavnosti v zadnjih zaporednih 12 mesecih. Z izvajanjem dopolnilne dejavnosti ne bo potrebe po zaposlitvi delavca, ki ne bi bil član kmečkega gospodinjstva. Ker ob tem prihodek iz dopolnilne dejavnosti ne bo presegel višine 50.000 €, vodenje knjigovodstva in evidenc po drugih predpisih ne bo potrebno, ampak bo za kmečko gospodinjstvo najbolj ugodna odločitev za določitev davčne osnove po normiranih odhodkih, to je na podlagi 70 % normirano priznanih odhodkov. Ta davčni učinek izvajanja dopolnilne dejavnosti v oceni donosnosti naložbe ni bil upoštevan, ker je dejansko davčno breme zavezanca na koncu odvisna tudi od ostalih dohodkov. Iz osnovne kmetijske dejavnosti je ta zelo nizka, zato dejanska obveznosti plačil dohodnine na kmetiji tudi v primeru maksimalnega predvidenega obsega izvajanja storitev v okviru dopolnilne dejavnosti ne bo visoka, lahko pa je tudi ne bo, še posebno v primeru, da bo nosilec uveljavljal tudi vzdrževane družinske člane.

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

Les je najstarejši energetski vir na svetu in predstavlja uskladiščeno sončno energijo. Vse več je povpraševanja po lesni biomasi, po lesnih sekancih, peletih in briketih saj predstavlja cenejši energetski vir toplotne energije. Pomen in raba gozdne biomase se povečuje, a ni dovolj izkoriščena, zato je učinkovitejši izkoristek gozdnih virov mogoč v proizvodnji lesnih sekancev.

Program razvoj podeželja Republike Slovenije 2007–2013, ki ga vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, omogoča boljše razmere v kmetijstvu. Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom (ukrep 123) je alternativa, ki je predstavljena v diplomski nalogi. Z nakupom sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev bomo posodobili kmetijsko gospodarstvo ter s tem pridobili dodaten dohodek. Prijavni obrazec za ukrep 123 mora vsebovati poslovni načrt z izračuni investicije, ki temeljijo na primeru naše kmetije. Registrirali bomo dopolnilno dejavnost in sicer pridelavo in predelavo lesa s sekalnim strojem v lesne sekance. Registracija dopolnilne dejavnosti bomo izvedli za celo leto, saj se dela opravljajo večinoma skozi celo leto.

Izračunala sem bruto dodano vrednost, ki znaša 15.143 €. Pri poslovnem načrtu je bilo potrebno najprej predstaviti analizo prodajnega in nabavnega trga. Ta je pokazala, da trg še ni zasičen s sodobnim načinom pridobivanja energije in so razmere ugodne. SWOT analiza je pokazala, da ima investicija več prednosti in priložnosti ter manj slabosti in nevarnosti.

Finančna analiza je pokazala, da se bo z investicijo bruto dodana vrednost kmetije povečala na 30.143 €, prav tako se bo povečal finančni tok. Načrtovana investicija je dolgoročna – 20 let, povrnila bi se 3.8 letih, saj sekalni stroj prinaša veliko prihodkov. Izračunana neto sedanja vrednost je pozitivna, kar pomeni, da je investicija sprejemljiva. Interna stopnja donosnosti je 38 %.

V diplomski nalogi sem ugotovila, da je sodoben način pridobivanja lesne biomase sprejemljiv, ima pa tudi negativne stvari. Nekateri ljudje se še vedno zatekajo k alternativnemu načinu pridobivanja lesne energije, to je kurilna peč na drva, kjer je priprava drv fizično naporna. A je tudi vse več ljudi ozaveščenih o sodobni tehnologiji pridobivanja lesne energije, to je kurilna peč na lesne sekance, ki je popolnoma avtomatiziran sistem in nudi visoko udobje ogrevanja. Seveda pa kurilna peč na lesne sekance predstavlja velik začetni finančni strošek. Zato je ena od očitnih strategij, da potencialne stranke seznanjamo z novo tehnologijo kurjenja, kjer bi jim svetovali glede izbire ogrevalnih sistemov ter o finančnih ugodnosti tovrstnih naprav (subvencije ekosklada, morebitne občinske podpore). Tudi predstavnike lokalnih skupnosti bi spodbujali k razmišljanju in načrtovanju skupinskih sistemov ogrevanja. Razmislek je torej na strani ljudi, ki bi se odločili za drugačen način ogrevanja, kjer je priprava popolnoma strojna.

Naredila sem tudi primerjavo opcij pavšalista in davčnega zavezanca za DDV, kjer sem ugotovila, da se bolj splača vstopiti v sistem DDV, saj bi od države dobili več denarnih sredstev, kot pa če bi uveljavljali pavšalno nadomestilo.

Vstop v obdavčitev po normiranih odhodkih bi bila za nosilca dopolnilne dejavnosti najbolj smotrna, saj bi v tem primeru bilo vodenje knjigovodstva zelo enostavno, davčna obveznost pa zelo verjetno nižja kot v primeru dvostavnega knjigovodstva.

6 POVZETEK

Les je domač, obnovljiv in okolju prijazen vir energije. Gozd predstavlja pomemben del dohodka na kmetijskem gospodarstvu, oziroma rezerva v obliki naravnih obnovljivih virov. V Sloveniji imajo kmetijska gospodarstva registrirano dopolnilno dejavnost v okviru gozdarstva, kar lahko pripišemo pomembnosti dohodka iz gozdarstva.

Dohodek pridobljen samo iz osnovne kmetijske dejavnosti ponavadi ne omogoča primerne socialnega in ekonomskega položaja kmetije. V našem primeru sledi registracija dopolnilne dejavnosti v predelavi lesnih sekancev s sekalnim strojem.

Ukrepi Programa razvoja podeželja 2007–2013 se osredotočajo na štiri prednostne osi. Prva os spodbuja konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva, druga os je namenjena ohranjanju okolja in podeželja, tretja os kakovosti življenja in diverzifikaciji ter četrta os, ki zajema program LEADER. V diplomski nalogi je predstavljena prva os in sicer ukrep 123–Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom.

Ukrep 123 je namenjen dodajanju vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, saj omogoča investiranje v najrazličnejše dejavnosti. Omenjena naložba je namenjena izvajanju storitev s kmetijsko mehanizacijo v predelavo. Na kmetiji Strojinc bomo izvedli nakup sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev. Najpomembnejši del prijavnega obrazca za investicijo je izdelan poslovni načrt. Izračunala sem, da se bruto dodana vrednost poveča na 30.143 €, neto sedanja vrednost je pozitivna in interna stopnja donosnosti je 38 %.

Vključitev v sistem zavezanca za DDV bi bil zelo racionalna odločitev, saj bi si na ta način zmanjšali obremenitev pri sami izvedbi naložbe, že v prvih petih letih pa bi bili skoraj za 10 tisoč evrov na boljšem kot v primeru pavšalnega nadomestila.

Po vseh izračunih poslovnega načrta, kjer je analiza prodajnega in nabavnega trga pokazala prednosti obravnavane naložbe, sem prišla do ugotovitve, da nakup sekalnega stroja za proizvodnjo lesnih sekancev kaže izpeljati.

VIRI

Bell L.M. 1988. Managerial Marketing: Strategy and Cases. New York, Elsevier: 708 str.

Davek na dodano vrednost - pojasnila - splošno. 2011. Davčni urad Republike Slovenije

http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_na_dodano_vrednost_pojasnila/splosno/#c17476 (21. apr. 2011)

Dvig pavšalnega nadomestila DDV za kmete. 2011. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

<http://www.kgzs.si/GV/Aktualno/V-srediscu/Novica/smid/402/ArticleID/246.aspx>
(21. apr. 2011)

Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji. 2011. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

http://www.arhiv.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/direktorati/direktorat_za_gozdarstvo_lovstvo_in_ribistvo/stara_sektor_za_gozdarstvo/gospodarjenje_z_gozdovi_v_sloveniji/
(20. maj 2011)

Gozdovi Slovenije. 2011. Zavod za gozdove Slovenije.

<http://www.zgs.gov.si/slo/gozdovi-slovenije/index.html> (29. april 2011)

Javni razpis – ukrep 123. 2011. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebine_prp_2007_2013/1_os_konkurencnost_kmetijstva_in_gozdarstva/ukrep_123_dodajanje_vredost_kmetijskim_in_gozdarskim_proizvodom/ (10 apr. 2011)

Kavčič S. 2006. Davki v kmetijstvu. Prosojnice pri predmetu Agrarna ekonomika. Domžale, Biotehniška fakulteta, Odd. za zootehniko (neobjavljeno)

Kovač B. 1990. Uvod v podjetništvo: Analiza poslovnega načrta. Ljubljana, Univerza v Ljubljani: 118 str.

Kovač Š. 2006. Les od gozda do peči. Ljubljana, Gozdarski inštitut Slovenije: 82 str.

Krajnc N. 2009. Lesna goriva. Ljubljana, Gozdarski inštitut Slovenije: 82 str.

Krajnc N. in Kopše I. 2005. Les – domač, obnovljiv in okolju prijazen vir energije. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije: Agencija za učinkovito rabo in obnovljive vire energije: Gozdarski inštitut Slovenije: 21 str.

Kulovec M. in sodelavci. 2002. Dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ljubljana, Kmečki glas: 175 str.

Lesna biomasa – les kot gorivo. 2006a. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije.

<http://www.biomasa.zgs.gov.si/?p=les> (25. apr. 2011)

Lesna biomasa – potenciali lesne biomase uporabne v energetske namene. 2006b. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije.

<http://www.biomasa.zgs.gov.si/index.php?p=potenciali> (25. apr. 2011)

Področja politik – proračun. 2011. Portal Evropske unije

http://europa.eu/pol/financ/index_sl.htm (13. apr. 2011)

Politika razvoja podeželja 2007–2013. 2011. Portal Evropske unije

http://ec.europa.eu/agriculture/grants/index_sl.htm (14. apr. 2011)

Priročnik za izdelavo poslovnega načrta za ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom Program razvoja podeželja 2007 – 2013 (enostavne naložbe). 2012. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

http://www.arhiv.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/JAVNI_Razpisi/12_3_dec11/Prirocnik_za_poslovni_nacrt.pdf (10. sep. 2012)

Predelava kmetijskih pridelkov in storitve na kmetiji. 2008. Celje, Kmetijsko-gozdarski zavod Oddelek za kmetijsko svetovanje: 44 str.

Program razvoja podeželja 2007–2013. 2011. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/ (12. maj 2011)

Pučko D. 1996. Strateško upravljanje. Ljubljana, Ekonomska fakulteta: 394 str.

Sekalniki za les. 2011. Mehanizacija Miler.

http://www.mehanizacija-miler.si/eschblock/sekalniki_za_les/biber_7 (10. maj 2011)

Tratar P. 2010. Poslovni načrt za prevzem kmetije Tratar z investicijo v sončno elektrarno. Diplomsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Odd. za zootehniko: 48 str.

Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Ur. I. RS št. 61-2665/2005

Winkler I. 2003. Ekonomika gozdarstva. Ljubljana, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete: 276 str.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Iztoku Winklerju in recenzentu doc. dr. Luku Juvančiču za vso pomoč, za strokovne nasvete, koristne in uporabne nasvete, ves naklonjen čas, spodbudne besede, potrpežljivost in pregled diplomskega dela.

Zahvaljujem se prof. dr. Stanetu Kavčiču za natančen pregled in strokovno pomoč.

Iskreno se zahvaljujem moji družini, sestri Tini, partnerju Primožu, sinu Gašperju in sošolcem za vso podporo pri izdelavi diplomskega dela ter moralno podporo v času študija.

PRILOGE

Priloga A:

Kapacitete kmetijskih poslopij

Objekti, skladišča, zavarovani prostori za namen kmetijske proizvodnje

Vrsta zgradbe	Trenutno stanje zmogljivosti (neto površina, volumen oz. kapaciteta)	Število stojišč po kategorijah živali	Leto izgradnje oziroma obnove
Gospodarska poslopja			
Hlev	240 m ²	12 stojišč za krave 10 ležišč za teličke in pitance	1985
Silosi	110 m ² oz. 240 m ³		2001
Strojna lopa	80 m ²		2006
Sušilna za seno	110 m ²		2001
Skladišča za živalske izločke			
Gnojišče	50 m ²		1991
Jama za gnojevko	200 m ³		2005
Zavarovani prostori	350 m ²		

Priloga B:

Kmetijska mehanizacija in strojna oprema

Kmetijska mehanizacija in strojna oprema

Obstoječi stroji in oprema	Leto izdelave	Zmogljivost obstoječega stroja ali opreme (moč, delovna širina...)
Kmetijska vozila		
Traktor Landini vision 95	2008	95 KM
Traktor Landini 80	2003	80 KM
Traktor IMT 539	1990	39 KM
Samohodna motorna kosilnica BCS	1975	123 cm
Traktorski priključki		
Trosilnik hlevskega gnoja SIP Krpan 35	1984	3,5 T
Cisterna za gnojevko	1983	3.000 l
Samonakladalna prikolica Mengele LAW 350	1984	35 m ³
Diskasta bočna kosilnica Pottinger 265 CM	2005	265 cm
Zgrabljajnik Pottinger 380	2007	380 cm
Vrtavkasti obračalnik 450	2004	450 cm
Tračni zgrabljajnik	2004	180 cm
Zadnji traktorski nakladač Riko AN1	2009	
Mešalec gnojevke	2001	
Vrtavkasta brana	1994	250 cm
Tribrazdni plug	2001	14 col
Navadne klinaste brane	1987	300 cm
Vitla Krpan	2006	5 T
Kiper prikolica	1987	4 T
Ostalo		
Teleskopski puhalnik za seno Rotometal	2001	

Priloga C
Amortizacija

V spodnji tabeli so prikazana vsa gospodarska poslopja ter obstoječa kmetijska mehanizacija in strojna oprema na kmetiji. Predvidene so tudi življenjske dobe gospodarskih poslopij (40 let) in kmetijskih strojev (20 let) in ocenjena vrednost kmetijskih zgradb ter kmetijskih strojev v letu 2012. Na podlagi ocenjene vrednosti sem izračunala letni odpis amortiziranih sredstev. Na koncu sem vsa amortizirana sredstva seštela in dobila 8.400 € brez upoštevanja sekalnega stroja, 10.650 € pa z upoštevanjem le-tega.

Izračun amortizacije

Vrsta zgradbe (Gospodarska poslopja)	Življenjska doba (n) (let)	Ocenjena vrednost nadomestne gradnje v letu 2012 (AO) (v €)	Letni odpis sredstev (AM) (v €)
Hlev	40	70.000	1.750
Silosi	40	8.000	200
Strojna lopa	40	7.000	175
Sušilna za seno	40	8.000	200
Gnojišče	40	4.000	100
Jama za gnojevko	40	4.000	100
Skupaj AM gospodarskih poslopij			2.525
Obstoječi stroji in oprema			
Kmetijska vozila			
Traktor Landini vision 95	20	40.000	2.000
Traktor Landini 70	20	36.000	1.800
Traktor IMT 539	20	1.000	50*
Samohodna motorna kosilnica BCS	20	3.000	50*
Traktorski priključki			
Trosilnik hlevskega gnoja SIP Krpan 35	20	4.000	50*

se nadaljuje

nadaljevanje

Vrsta zgradbe (Gospodarska poslopja)	Življenjska doba (n) (let)	Ocenjena vrednost nadomestne gradnje v letu 2012 (AO) (v €)	Letni odpis sredstev (AM) (v €)
Cisterna za gnojvko	20	5.500	50*
Samonakladalna prikolica Mengele LAW 350	20	6.000	50*
Diskasta bočna kosilnica Pottinger 265 CM	20	6.500	325
Zgrabljajnik Pottinger 380	20	4.000	200
Vrtavkasti obračalnik 450	20	3.000	150
Tračni zgrabljajnik	20	1.200	60
Zadnji traktorski nakladač Riko AN1	20	4.500	225
Vrtavkasta brana	20	3.000	150
Tribrazdni plug	20	2.000	100
Navadne klinaste brane	20	1.000	50*
Vitla Krpan	20	2.200	110
Kiper prikolica	20	1.000	50*
Ostalo			
Teleskopski puhalnik za seno Rotometal	20	5.000	250
Ventilator za sušilno	20	3.100	155
SKUPAJ AM strojev			5.875
SKUPAJ AM gospodarskih poslopij in strojev			8.400
Sekalnik za sekance	20	45.000	2.250
SKUPAJ AM z naložbo			10.650

* Letni stroški popravila stroja, ki so se že amortizirali.

Priloga D:
Delovna sila

Delovna sila na kmetiji Strojinc

Ime in priimek	Dan, mesec, leto rojstva	Stopnja dokončane izobrazbe**	Odnos do nosilca dejavnosti	Status-šifra* (1–8)	Število PDM	Kmetijska ali kmetijski sorodna izobrazba*** (DA/NE)	Zavarovanje iz kmetijske dejavnosti (DA/NE)
Viktor Strojinc	15. 08. 1961	2	nosilec	1	1	DA	DA
Marjeta Strojinc	01. 02. 1965	2	žena	6	0,5	NE	NE
Mojca Strojinc	26. 02. 1985	5	hči	7	0,2	DA	NE
Mateja Strojinc	01. 10. 1987	2	hči	7	0,2	NE	NE
Tina Strojinc	04. 10. 1991	6	hči	7	0,2	NE	NE
Mitja Strojinc	24. 07. 1994	3	sin	7	0,2	DA	NE

***Status/aktivnost:** 1 – kmetijski zavarovanec/zavarovanka (1 PDM); 2 – gospodinja (1 PDM); 3 – stalno najeta delovna sila (1 PDM); 4 – kmetijski upokojenec (0,2 PDM); 5 – nekmetijski upokojenec (0,2 PDM); 6 – redno zaposlen izven kmetije (0,5 PDM); 7 – dijak ali študent (0,2 PDM); 8 – druge osebe na kmetijskem gospodarstvu (do 0,5 PDM).

****Stopnja dokončane izobrazbe:** 1 – nepopolna ali popolna osnovnošolska; 2 – poklicna; 3 – srednješolska; 4 – višja; 5 – visoka; 6 – univerzitetna ali več.

*****Kmetijska ali s kmetijstvom povezane dejavnosti:** agro-živilske; gozdarske; strojne; lesarske; vrtnarske smeri.

Priloga E:

Izračun bruto dodane vrednosti po sistemu pokritja (brez naložbe)

Predvidena vrednost tržne proizvodnje v zaključenem letu pred letom oddaje vloge, vključno s porabo v gospodinjstvu ter sredstva iz naslova ukrepov kmetijske politike po sistemu POKRITJA

	1	2	3	4	5	6	7	8
Vrsta proizvodov in storitev	Obseg pridelave	Povprečni pridelek	Skupna količina pridelka/storitve (1*2)	Cena na enoto (v €)	Vrednost PRIHODKA (3*4) (v €)	Pokritje na enoto (prihodek -VC) (v €)	Pokritje po vrstah proizvodov in storitev (1*6) (v €)	Prodajne poti
Mleko	10 krav molznic	5.930 l/kravo, leto	59.300 l	0,28	16.604	579	5.790	KZ Sevnica
Meso	4 goveji pitanci	353 kg	1.412	3,30	4.659	261	1.044	KZ Sevnica
Neposredna in izravnalna plačila, ki niso zajeta v pokritje					8.471		8.471	
Storitve s kmetijsko mehanizacijo za kmetijsko proizvodnjo								
Organska gnojila								
<i>Kmetijstvo skupaj</i>					29.734		15.305	
Gozdarstvo								
Drva	42 m ³			40	1.680	32	1.344	Domača poraba
Dopolnilna dejavnost na kmetiji								
SKUPAJ					31.414		16.649	
a) ostali spremenljivi stroški: elektrika, voda, telefon, delovna obleka, pisarniški material, članarina ipd.							3.600	
b) najemnine za zemljišča							400	
c) stroški najete delovne sile							0	
d) plačane obresti za posojila, ki se nanašajo na kmetijsko dejavnost							0	

Priloga F:

Izračun bruto dodane vrednosti po sistemu pokritja (z naložbo)

Vrednost tržne proizvodnje v letu, ko bo že dosežen poln obseg opravljenih storitev, vključno s porabo v gospodinjstvu in sredstvi iz naslova ukrepov kmetijske politike (po sistemu prihodka in pokritja)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Vrsta proizvodov in storitev	Obseg pridelave	Povprečni pridelek	Skupna količina pridelka/storitve	Cena na enoto (v €)	Vrednost PRIHODKA (v €)	Skupaj spremenljivi stroški (v €)	POKRITJE (v €)	Prodajne poti
Mleko	10 krav molznic	5.930 l/kravo, leto	59.300 l	0,28	16.604	9.628	5.790	KZ Sevnica
Meso	4 goveji pitanci	353 kg	1.413 kg	3,30	4.659	2.517	1.044	KZ Sevnica
Neposredna in izravnalna plačila, ki niso zajeta v pokritje					8.471		8.471	
Storitve s kmetijsko mehanizacijo za kmetijsko proizvodnjo								
Organska gnojila								
Kmetijstvo skupaj					29.734		15.305	
Gozdarstvo								
Drva	42 m ³			40	1.680	126	1.344	Domača poraba
Kmetijstvo in gozdarstvo skupaj					31.414	12.271	16.649	
Dopolnilna dejavnost na kmetiji	5.000 nm ³			4	20.000	5.000	15.000	Potencialni kupci
Druga dejavnost na kmetiji								
SKUPAJ					51.414	17.271	31.649	
Splošni stroški						4.000		

Priloga G:
Spremenljivi stroški

Izračun spremenljivih stroškov (v €) za kravo molznico

<i>Mlečnost (l/kravo, leto)</i>	<i>5.930 l/kravo, leto</i>
<i>Uporabnost krave (leto)</i>	<i>5 let</i>
+ Mleko (5.930 l*0,28 €/l)	1.660
+ Tele	180
+ Izločena krava	80
= PRIHODEK na kravo pri ceni mleka 0,28 €	1.902
+ Obnova črede	220
+ Mleko za teleta (500 l) (500 l*0,28 €/l)	140
+ Krmilo za krave 1.200 kg (1.200 kg*0,25 €/kg)	300
+ Mineralno vitaminska mešanica	50
+ Spremenljivi stroški doma pridelane krme	230
+ Drugi materialni stroški	30
+ Stroški pripusta	40
+ Veterinarske storitve in zdravila	50
+ Zavarovanje	50
+ Stroški financiranja	30
= SPREMENLJIVI STROŠKI	1.140
VC = SPREMENLJIVI STROŠKI / PRIHODEK * 100	59,94 %

Tabela je povzeta iz knjige Katalog kalkulacij avtorja Staneta Kavčiča. Iz tabele je razvidno, da količina mleka, tele in izločena krava predstavljajo prihodek za kravo molznico. Vse ostalo pa predstavlja stroške, ki so spremenljivi stroški. Če spremenljive stroške delimo s prihodkom in pomnožimo s 100, dobimo delež variabilnih stroškov, ki v danem primeru znašajo 59.94 %.

Izračun spremenljivih stroškov (v €) za govejega pitanca

<i>Cena pitanca (€/kg toplih klavnih polovic)</i>	<i>3,30 €/353 kg</i>
<i>Pitanje pitancev (mesecev)</i>	<i>15,9 mesecev</i>
+ Pitanec (353 kg* 3,30 €/kg)	1.165
+ Intervencije	105
= PRIHODEK na pisanca pri ceni mesa 3,30 €	1.270
+ Tele	180
+ Štarter (187 kg* 0,24 €/kg)	45
+ Krmila za pitance (490 kg* 0,22 €/kg)	108
+ Spremenljivi stroški doma pridelane krme	220
+ Drugi materialni stroški	40
+ Veterinarske storitve in zdravila	30
+ Pokrivanje izgub	50
+ Stroški financiranja	30
= SPREMENLJIVI STROŠKI	703
VC = SPREMENLJIVI STROŠKI / PRIHODEK * 100	55,35 %

Iz tabele je razvidno, da pitanec in intervencija predstavlja prihodek. Vse ostalo pa predstavlja stroške, ki so spremenljivi stroški. Če spremenljive stroške delimo s prihodkom in pomnožimo s 100, dobimo delež variabilnih stroškov, ki v danem primeru znašajo 55,35 %.

Priloga H:
Merila in točkovalnik za ocenjevanje vlog
Informativni izračun števila točk iz ukrepa 123

Maksimalno možno število točk je 110. Vrednost posamezne točke znaša 200 €.

Informativni izračun števila točk iz ukrepa 123 (Razpisna dokumentacija za ukrep Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, 2012)

MERILA	Najvišje možno število točk	Doseženo število točk
I. Ekonomski vidik naložbe	60	25
1. Produktivnost	5	5
2. Interna stopnja donosnosti	5	5
3. Gospodarnost poslovanja	5	5
4. Dobičkonosnost	5	5
5. Že prejeta sredstva iz naslova ukrepa 123 v obdobju 2007–2013	10	
6. Racionalnost porabe javnih sredstev	15	
7. Velikost podjetja	15	5
II. Družbeno socialni vidik naložbe	5	3
1. Stopnja registrirane brezposelnosti v občini, kjer se bo izvedla naložba	5	3
III. Regionalni vidik naložbe	5	5
1. Lokacija naložbe se nahaja na območju ene izmed regij, glede na indeks razvojne ogroženosti	5	5
IV. Tehnološki vidik naložbe	20	9
1. Kakovost proizvodov in varnost živil	5	1
2. Vrsta predelave (rastlinska, živilska)	5	
3. Inovativnost naložbe	5	5
4. Raziskovalne in razvojne dejavnosti	5	3
V. Naravovarstveni vidik naložbe	10	10
1. Ekološki prispevek izvedene naložbe	10	10
VI. Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji	10	
1. Naložba se bo izvedla na območju Pomurske regije	10	
SKUPAJ	110	52